

Αποτύπωση και ανασχεδιασμός της βιομηχανικής περιοχής Βόλου

«ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΒΟΛΟΥ»

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΤΙΩΝΗΣ ΖΗΣΗΣ

ΦΟΙΗΤΡΙΑ: ΤΣΕΜΕΚΙΔΗ ΣΟΦΙΑ

Η συγκεκριμένη εργασία μελετά τις βιομηχανικές περιοχές σε περίοδο κρίσης και ερευνά τις δυνατότητες που έχουν να φιλοξενήσουν ένα νέο συλλογικό μοντέλο εργασίας και να μετασχηματιστούν ανάλογα με τις κοινωνικές ανάγκες, όχι ως μία ουτοπική λύση αλλά ως μία πραγματική απάντηση στο σήμερα.

Οι βιομηχανικές ζώνες εμφανιστήκαν κατά την περίοδο ακμής της βιομηχανίας ως περιοχές συγκέντρωσης βιομηχανιών και εργατικών κατοικιών, άναρχα δομημένες που αργότερα μετασχηματίστηκαν σε οργανωμένες ζώνες που παρείχαν κίνητρα εγκατάστασης και οικονομικά πλεονεκτήματα. Το φαινόμενο της αποβιομηχάνισης αργότερα όμως οδήγησε στη σταδιακή ερήμωση των βιομηχανικών περιοχών, η οποία κορυφώθηκε κατά την περίοδο της κρίσης.

Εστιάζοντας στη ΒΙΠΕ Βόλου, παρατηρούμε ότι πλέον είναι μία έρημη περιοχή, στην οποία μειώνεται συνεχώς το εργατικό δυναμικό που απασχολείται, βιομηχανίες κλείνουν, οι εργασιακές σχέσεις αλλάζουν, εδραιώνονται καθεστώτα όπως αυτό της εκ περιτροπής εργασίας, υπάρχει απλήρωτη εργασία και μειώσεις μισθών ενώ ελάχιστα εργοστάσια λειτουργούν χωρίς σημαντικά προβλήματα. Έτσι, διαπιστώνεται ότι υπάρχει μεγάλο κτιριακό απόθεμα, εργατικό δυναμικό με γνώσεις και ταυτόχρονα πρόβλημα ανεργίας. Κατά συνέπεια επιχειρείται ο ανασχεδιασμός της περιοχής με άξονα τη διαφορετική θεώρηση της εργασίας σε μία βάση όπου θα έχουν αλλάξει κάποια δεδομένα συνολικά, όπως το καθεστώς ιδιοκτησίας και η ύπαρξη δυνατοτήτων εργατικού ελέγχου.

Οπότε, η ΒΙΠΕ μετασχηματίζεται σε μία περιοχή αστικού χαρακτήρα που θα συνδυάζει εργασία και κατοίκηση, θα έχει υπερτοπικό χαρακτήρα και θα αποτελεί συνέχεια και οργανικό κομμάτι της πόλης. Εγκαθίστανται πέντε μονάδες έρευνας εκπαίδευσης και παραγωγής σε τομείς υψηλής τεχνολογίας, σχεδιασμού επίπλων, πρότυπων καλλιεργειών, παρασκευής υλικών και μηχανημάτων, σε παλιά βιομηχανικά κτίρια. Οι κατοικίες συγκεντρώνονται στα όρια των τετραγώνων, των βιομηχανικών οικοπέδων. Δίνεται έμφαση στο κτίριο της MISKO, ως πόλος έλξης της περιοχής. Στους χώρους εργασίας υπάρχουν δημόσιες χρήσεις και ελεύθερη πρόσβαση. Διαμορφώνονται πάρκα, βελτιώνονται οι συγκοινωνίες και δημιουργείται επαρκές δίκτυο ποδηλατοδρόμων. Τέλος, υπάρχει αγροτική παραγωγή σε αστικούς κήπους που καλλιεργούνται από τους εργαζόμενους και τους κατοίκους της περιοχής.

“MAPPING AND RE-PLANNING OF VOLOS INDUSTRIAL ZONE”

SUPERVISOR: KOTIONIS ZISIS

STUDENT: TSEMEKIDI SOFIA

This work studies industrial zones during a crisis period and investigates their possibilities to accommodate a new collective model of labour based on the social needs. The study's goal is not an utopian solution, but a realistic answer.

The industrial zones were developed during the period of industry's growth as areas of concentration of factories structured without any plan. Following, they were transformed into planned zones where settlement incentives and advantages for industries were provided. However, de-industrialisation led to their gradual desolation, which, nowadays has peaked.

Focusing on the industrial zone of Volos, it is an almost desolate area, where the workforce is constantly diminishing, and factories cease their operation. The employment relations are changing with rotational work becoming predominant, while delayed payments are making their presence. Few units operate without problems. Consequently, there is a large reserve of buildings and skilled workforce, while at the same time there is a major unemployment issue.

The re-planning of the area is attempted, directed to a different concept for human labour based on some fundamental overall changes, such as the ownership regime and the possibility of worker's control. The industrial zone is transformed into an urban area of hyper-local character where industry and accommodation are combined, and which is an integral part of the city. Five research, education and production units are developed into existing buildings in subjects such as: technology, design, farming, materials and machinery. Housing is brought together at the limits of the zone's urban plots. Emphasis is given to the building of MISKO, as the landmark of the area. In the working areas, public uses are given and free entrance is permitted. Green parks are developed, public transportation is enhanced and a network of bicycle lanes is created. Finally, agricultural production is planned on urban gardens which are farmed by workers and residents.

Αποτύπωση και ανασχεδιασμός της βιομηχανικής περιοχής Βόλου

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Διπλωματική εργασία
Ιούνιος 2014
Φοιτήτρια: Τσεμεκίδη Σοφία

Επιβλέπων καθηγητής: Κοτιώνης Ζήσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

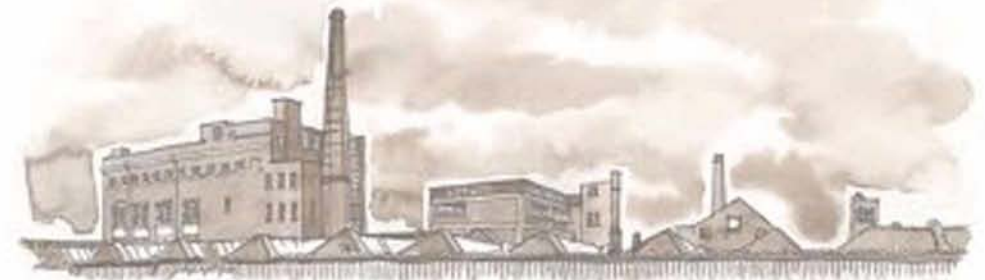
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ, ΑΚΜΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ, ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	2
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΣΗ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ ΕΙΚΟΣΤΟΥ ΑΙΩΝΑ ΩΣ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	5
Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΖΩΝΩΝ	6
Η ΤΑΣΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΑΝΕΝΕΡΓΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ	8
Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ	10
ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΒΙ.ΠΕ. ΒΟΛΟΥ ΜΕ ΑΞΟΝΑ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	18
ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	24
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	58

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ξεκινώντας από το γεγονός ότι βιώνουμε μία παγκόσμια καπιταλιστική κρίση σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητας μας, επιχειρείται μια πιο αναλυτική διερεύνηση στην τροπή που έχει πάρει η εργασία σε μια τέτοια περίοδο. Μέσα από τις δραματικές αλλαγές που έχουν συμβεί στις εργασιακές σχέσεις και αυτές που πρόκειται να συμβούν, αλλά και με γνώμονα την ίδια την καπιταλιστική φύση της εργασίας ως πηγή εκμετάλλευσης τάξης από τάξη και ανθρώπου από άνθρωπο, γεννάται το ερώτημα το πώς αλλιώς θα μπορούσαν να είναι τα πράγματα. Τα αν μπορεί να αντιμετωπιστεί η εργασία υπό το πρίσμα των κοινωνικών αναγκών και όχι του κέρδους των λίγων.

Έτσι, στην προσπάθεια να διερευνηθεί η δυνατότητα της εργασίας και της καθημερινότητας αυτής υπό το παραπάνω πρίσμα- όχι ως μια ουτοπία αλλά ως μία πραγματική λύση που απαντάει στο σήμερα- μελετώνται οι βιομηχανικές περιοχές. Πρόκειται για πεδία που αντικατοπτρίζουν σε μεγάλο βαθμό την παρακμή του καπιταλισμού του εικοστού αιώνα αλλά και τη σκληρότητα της καπιταλιστικής κρίσης του τώρα και της αβεβαιότητας του μέλλοντος. Ακόμη πρόκειται για χώρους που λόγω των υποδομών και της προγενέστερης συγκέντρωσης εργατικού δυναμικού γύρω από αυτές, δίνουν τη δυνατότητα για τη θεώρηση της εργασίας υπό νέα βάση.

Κατά συνέπεια, επιδιώκεται η αποτύπωση μία από τις μεγαλύτερες βιομηχανικές περιοχές στην Ελλάδα όσον αφορά τις εργασιακές σχέσεις, τον αριθμό των εργαζομένων, τις απολύσεις, τα ποσοστά ανεργίας, τις γνώσεις των εργαζομένων, τις υποδομές, τα ιδιοκτησιακά καθεστώτα, αλλά και η ιστορική αναδρομή στους λόγους και τα κίνητρα της δημιουργίας και της ανάπτυξης της. Έπειτα, επιχειρείται ο χωρικός μετασχηματισμός αυτής της περιοχής με στόχο να ικανοποιήσει τις κοινωνικές ανάγκες, να θέσει τη σχέση κατοίκησης-εργασίας σε νέα βάση και να ανοίξει τη συζήτηση για ένα νέο συλλογικό μοντέλο εργασίας.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ, ΑΚΜΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ, ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Η βιομηχανική επανάσταση στα τέλη του 18ου και κατά τον 19ο αιώνα αποτέλεσε μία από τις πλέον κομβικές αλλαγές στην ιστορία του ανθρώπινου πολιτισμού. Οριοθέτησε την κατακλυσμιαία διαδικασία της αστικοποίησης η οποία μετατρέπει τις πόλεις -και ειδικά τις μεγαλουπόλεις- στον καθοριστικό χώρο του κοινωνικού πολιτισμού. Δύο αιώνες μετά τη βιομηχανική επανάσταση, και εξαιτίας της, η πλειοψηφία του ανθρώπινου πληθυσμού σε παγκόσμιο επίπεδο ζει πλέον σε αστικά περιβάλλοντα για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας. Η αγροτική παραγωγή παύει να είναι ο κυρίαρχος οικονομικός τομέας, και τη θέση της παίρνει η βιομηχανική παραγωγή σε ολοένα και μεγαλύτερη κλίμακα. Ο αγρότης παύει να είναι η καθοριστική φιγούρα της ανθρώπινης εργασίας και αντικαθίσταται από το βιομηχανικό εργάτη ο οποίος πλαισιώνεται και από τον υπάλληλο καθώς η βιομηχανική κοινωνία αναπτύσσεται. Το εργοστάσιο μετατρέπεται στον βασικό χώρο παραγωγής. Η πόλη στο βασικό χώρο του ανθρώπινου πολιτισμού.

Η βιομηχανική επανάσταση -απότοκο, αλλά και δημιουργός της τεχνικο-επιστημονικής επανάστασης- έδωσε για πρώτη φορά τη δυνατότητα στο ανθρώπινο είδος να αποτινάξει την υποδούλωσή του στα τυχαία στοιχεία της φύσης. Ωστόσο, οδήγησε σε ένα πλήθος νέων προβλημάτων στις σχέσεις των ανθρώπων μεταξύ τους (εκμετάλλευση, φτώχεια, αποξένωση), στις σχέσεις των ανθρώπων με τα έργα της δημιουργίας τους (αλλοτρίωση), και στις σχέσεις των ανθρώπων με τη φύση μέρος της οποίας είναι και οι ίδιοι (περιβαλλοντική καταστροφή). Αποτιμώντας σήμερα το παρελθόν, είναι συζητήσιμο κατά πόσο οι ανθρώπινες κοινωνίες ήταν προετοιμασμένες για τις κατακλυσμιαίες αλλαγές τις οποίες επέφερε η βιομηχανική επανάσταση.

Αλλά ας ξαναγυρίσουμε για λίγο στα πρώτα βήματα αυτής της κατακλυσμιαίας αλλαγής. Μεγάλα εργοστάσια συγκεντρώνονται στα περίχωρα πολλών ευρωπαϊκών πόλεων. Ολοένα και περισσότεροι αγρότες αποζητούν εργασία σε αυτά, αυξάνοντας ραγδαία τον αριθμό των κατοίκων σε αυτές. Η παρούσα διαδικασία λαμβάνει χώρα τελείως άναρχα. Οι κατοικίες και οι συνοικίες στις οποίες ζουν οι νέοι βιομηχανικοί εργάτες φτιάχνονται χωρίς κανένα σχεδιασμό και καταλήγουν σε μία γενικευμένη αθλιότητα. Νέα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας αναπτύσσονται σε ευρεία και συγκεντρωμένη κλίμακα. **Αλκοολισμός, έγκλημα, εξαθλίωση, αποξένωση.**

Σημαντικός αριθμός των νέων εργατών μη μπορώντας να αντέξουν τις νέες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης, και αποκομμένοι από το φυσικό πολιτισμικό τους περιβάλλον της αγροτικής κοινότητας, επιλέγουν την ηθελημένη ανεργία και την ζητιανιά (pauperism). Το κράτος σε πολλές περιπτώσεις επεμβαίνει καθοριστικά για να επιβάλει την νέα εργασιακή πειθαρχία. Η πλέον χαρακτηριστική περίπτωση είναι ο "Νέος Νόμος για τους Φτωχούς" του 1834 στην Μ. Βρετανία, σύμφωνα με τον οποίο οι περιπλανώμενοι φτωχοί που ζητούσαν βοήθεια οδηγούνταν στα λεγόμενα "εργαστήρια ελεημοσύνης", όπου όχι μόνο οι συνθήκες εργασίας ήταν φρικαλέες, αλλά χωρίζονταν οι οικογένειες μεταξύ τους -ξέχωρα οι άντρες, οι γυναίκες και τα παιδιά. Έτσι, η εργασία σε ένα "κανονικό" εργοστάσιο μετατράπηκε σε μια καλύτερη επιλογή.

Μνεία πρέπει να γίνει, επίσης, στο πρώτο μαζικό οργανωμένο εργατικό κίνημα της εποχής της βιομηχανικής επανάστασης, αυτό των "χαρτιστών" της Αγγλίας. Στα βασικά χαρακτηριστικά του κινήματος συγκαταλέγονταν το μίσος απέναντι στις μηχανές, κάτι που οδήγούσε πολλές φορές στην καταστροφή τους από τους εργάτες του εργοστασίου. Είναι, ίσως, το πλέον χαρακτηριστικό παράδειγμα της αποξένωσης των παραγωγών από τα ίδια τα μέσα παραγωγής τους, από την εργασία τους, από την ίδια τους τη ζωή. Καταδεικνύει του πόσο απροετοίμαστη υπήρξε η μαζική πλειοψηφία των ανθρώπων της βιομηχανικής επανάστασης να κατανοήσουν και να ελέγξουν τις τεράστιες δυνάμεις που αυτή απελευθέρωσε. Δυστυχώς, δεν αποτελεί φαινόμενο του μακρινού παρελθόντος, καθώς εξακολουθεί και στις μέρες μας, αν και με νέες μορφές και τρόπους φυσικά.

Μάντσεστερ, 1940, οι καμινάδες των βιομηχανιών που ήταν συγκεντρωμένες στην περιοχή.

Πηγή: wikipedia

Οι πρώτες βιομηχανικές περιοχές και τα πρώτα βιομηχανικά πάρκα ιδρύθηκαν στην Αγγλία η οποία υπήρξε η κατεχορήν χώρα που έλαβε χώρα η βιομηχανική επανάσταση, στα τέλη του 19ου αιώνα. Αρχικά ήταν ένα ανοργάνωτο πλήθος εργοστασίων που απλά βρίσκονταν όλα μαζί στην ίδια τοποθεσία -συνήθως λόγω φυσικών πλεονεκτημάτων αυτής (π.χ. Ποταμίσιες μεταφορές στο Μάντσεστερ). Στη συνέχεια το φαινόμενο έγινε "αυτοτροφοδοτούμενο": Οι βιομηχανικοί εργάτες, υπάλληλοι, μηχανικοί, τραπεζικοί πόροι κτλ. βρίσκονταν

όλα μαζί στην ίδια τοποθεσία -συνήθως λόγω φυσικών πλεονεκτημάτων αυτής (π.χ. Ποταμίσιες μεταφορές στο Μάντσεστερ). Στη συνέχεια το φαινόμενο έγινε "αυτοτροφοδοτούμενο": Οι βιομηχανικοί εργάτες, υπάλληλοι, μηχανικοί, τραπεζικοί πόροι κτλ. βρίσκονταν ήδη στη συντριπτική τους πλειοψηφία στα νέα βιομηχανικά κέντρα. Νέες επενδύσεις κατ' ανάγκη στρέφονταν προς αυτές τις περιοχές.

Μετά την πρώτη φάση της άναρχης δημιουργίας βιομηχανικών περιοχών, συγκεκριμένες σχεδιαστικές αρχές άρχισαν να υιοθετούνται, ώσπου κατέληξαν να είναι ένα οργανωμένο σύστημα, αποτέλεσμα αστικού σχεδιασμού. Η αλλαγή αυτή προκλήθηκε τόσο από την αυξανόμενη τάση εισαγωγής επιστημονικών μεθόδων στη διαδικασία της βιομηχανικής παραγωγής η οποία επέφερε άλματα στην παραγωγικότητα, όσο και ως απάντηση στις πιέσεις του νεαρού εργατικού κινήματος που εμφανίστηκε ως φυσικό απότοκο της βιομηχανοποίησης.

Βασική φιλοσοφία και στόχος μια βιομηχανικής περιοχής είναι να **ενσωματώσει πολλές διαφορετικές λειτουργίες σε μία, ώστε να εξυπηρετηθούν οι βιομηχανικές μονάδες οδηγώντας σε μεγάλο οικονομικό όφελος και αυξάνοντας την συνολική παραγωγικότητα αυτών.** Για παράδειγμα η εγκατάσταση μιας βιομηχανίας σε μια βιομηχανική περιοχή συνοδεύεται από ευνοϊκούς όρους χρηματοδότησης, υπηρεσίες μεταφοράς, τεχνική υποστήριξη, ασφάλεια, κατάλληλες κτιριακές υποδομές.

Μια βιομηχανική περιοχή είναι ένας προσχεδιασμένος, οριοθετημένος και εξοπλισμένος με τα κατάλληλα έργα υποδομής χώρος που μπορεί να υποδεχτεί οποιαδήποτε βιομηχανική ή βιοτεχνική δραστηριότητα. Συνήθως βρίσκεται μακριά από κατοικημένες ή εμπορικές περιοχές και πολλές φορές εκτός του ιστού της πόλης. Ένα βιομηχανικό πάρκο υποδέχεται μόνο βιομηχανίες μέσης και χαμηλής όχλησης, ένα βιοτεχνικό πάρκο επαγγελματικά εργαστήρια και βιοτεχνίες χαμηλής όχλησης και τέλος μία τεχνόπολη ερευνητικές δραστηριότητες, επιχειρήσεις, δραστηριότητες υψηλής τεχνολογίας αλλά και οικιστικά συγκροτήματα.

Κίνητρο εγκατάστασης μιας μονάδας σε βιομηχανική περιοχή αποτελεί το πλεονέκτημα της συγκέντρωσης των απαιτούμενων εγκαταστάσεων και υπηρεσιών που μπορεί να την εξυπηρετήσουν, οι χαμηλότερες τιμές πώλησης των οικοπέδων και το χαμηλότερο κεφαλαιουχικό και λειτουργικό κόστος γενικότερα, οι μεγαλύτεροι συντελεστές κάλυψης των οικοπέδων, οι μειωμένες αδειοδοτικές απαιτήσεις αλλά και τα ευνοϊκά

φορολογικά δεδομένα που ισχύουν συχνά σε τέτοιες ζώνες.

Marghera, Ιταλία, λιμάνι στο οποίο εγκαταστάθηκε μία από τις παλιότερες οργανωμένες βιομηχανικές ζώνες στις αρχές του εικοστού αιώνα.

Πηγή: Industrial Area Authority Archive

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΣΗ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ ΕΙΚΟΣΤΟΥ ΑΙΩΝΑ ΩΣ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Πρόκειται για φαινόμενο που παρουσιάστηκε από τα μέσα του 20ου αιώνα και μετά σε Ευρώπη, Αμερική και κάποιες περιοχές της νοτιοανατολικής Ασίας και σχετίζεται με την παρακμή και **την εξάλειψη της βιομηχανικής παραγωγής μιας περιοχής ή μιας χώρας.** Αιτίες της αποβιομηχάνισης υπήρξαν η **επικράτηση του χρηματοπιστωτικού τομέα στην οικονομία** με συνέπεια την υποβάθμιση του δευτερογενούς τομέα και της μεταποιητικής δραστηριότητας και η **παγκοσμιοποίηση** που οδήγησε στην κυριαρχία των πολυεθνικών εταιρειών και στην απομάκρυνση των μεγάλων βιομηχανιών από τις πόλεις της Ευρώπης, και τη μεταφορά τους σε λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες με φτηνότερα εργατικά χέρια .

Η μικρή ανάκαμψη που γνώρισε η βιομηχανία σε κάποιες περιοχές της Ευρώπης κατά τις αρχές της δεκαετίας του '90 λόγω της χρήσης νέων τεχνολογιών και νέων στρατηγικών αποδείχτηκε βραχυπρόθεσμη. Ήδη από τις αρχές του 2000, η βιομηχανία εμφανίζει ξανά πτωτική πορεία και φυσικά **η παγκόσμια οικονομική κρίση που ξεκίνησε από το 2008 και συνεχίζεται μέχρι και σήμερα επηρέασε και επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τη βιομηχανική δραστηριότητα.** Έτσι σήμερα βλέπουμε συνεχώς τέτοιους χώρους να υπολειπονται, να ερημώνουν και εντέλει να εγκαταλείπονται. Ο μεγάλος αριθμός ανενεργών ή υπολειποντώντων βιομηχανικών περιοχών που υπάρχουν στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη κρύβουν από πίσω τους έντονα **προβλήματα ανεργίας, φτώχειας, ανασφάλειας, απλήρωτης εργασίας και σχέσεων εργασίας σκληρής εκμετάλλευσης.**

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΖΩΝΩΝ

Οι πρώτες βιομηχανικές επιχειρήσεις εμφανίστηκαν στην Ελλάδα περίπου το 1880 και παρήγαγαν βαμβάκι, τσιμέντο, λιπάσματα κ.α. Ο κλάδος αναπτύχθηκε κατά τη δεκαετία του '30 όπου ευνοήθηκαν οι εξαγωγές προς το εξωτερικό.

Η βιομηχανική ανάπτυξη των επόμενων χρόνων συνοδεύτηκε από πολλά προβλήματα στη λειτουργία και την οργάνωση των βιομηχανιών αλλά και από έντονες περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Τα παραπάνω οδήγησαν στη δημιουργία των βιομηχανικών περιοχών που είχαν ως στόχο **τη βελτίωση της βιομηχανικής υποδομής, την προστασία του περιβάλλοντος, την προσέλκυση ξένων επενδύσεων, τον εκσυγχρονισμό, τη βελτίωση της παραγωγικότητας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.** Τα κίνητρα εγκατάστασης σε μία ΒΙ.ΠΕ. για έναν επενδυτή ήταν αυτά που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Το πρώτο θεσμικό πλαίσιο για τις ΒΙ.ΠΕ. στην Ελλάδα τέθηκε το 1965 και προέβλεπε τη δημιουργία βιομηχανικών περιοχών στην περιφέρεια κάποιων μεγάλων αστικών κέντρων. Με τις νομοθεσίες που ψηφίστηκαν τα επόμενα χρόνια, προβλέπονταν μια σειρά διευκολύνσεων για την εγκατάσταση στη ΒΙ.ΠΕ., φοροαπαλλαγές, επιδοτήσεις, δάνεια και επιχορηγήσεις.

Στην Ελλάδα, οι βιομηχανικές περιοχές χρηματοδοτούνται από το δημόσιο τομέα ή το κράτος. Υπάρχουν 21 βιομηχανικές περιοχές, από τις οποίες οι μεγαλύτερες είναι στη Θεσσαλονίκη, στην Αθήνα, στο Βόλο και στη Λάρισα.

Οι βιομηχανικές περιοχές Λάρισας, Θεσσαλονίκης και Βόλου

Ο βιομηχανικός κλάδος υπέστη και αυτός **ύφεση από τις αρχές του '80 ως τις αρχές του '90** με συνέπεια την απώλεια χιλιάδων θέσεων εργασίας που όμως δεν απορροφήθηκαν από άλλους κλάδους. Ακολούθησαν έντονα προβλήματα ανεργίας, κοινωνικής αποδιάρθρωσης και οικονομικής παρακμής στις πόλεις που είχαν έντονη βιομηχανική δραστηριότητα. Τα επόμενα χρόνια παρουσιάστηκε μικρή ανάκαμψη του βιομηχανικού τομέα.

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
103,4	100,2	100,5	101	100,7	100	100,8	103,2	99	89,7	84,4	77,9	75,2	72,7

Οι μέσοι ετήσιοι δείκτες βιομηχανικής παραγωγής από το 2000 ως το 2013
*Τα στοιχεία για το 2013 είναι μέχρι το Νοέμβριο

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ.

Σήμερα βλέπουμε συνεχώς εργοστάσια να κλείνουν ή να σταματούν την παραγωγική τους διαδικασία, και βιομηχανικές περιοχές να λειτουργούν με πάρα πολλά προβλήματα ή να ερημώνουν εντελώς. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η βιομηχανική περιοχή της Θεσσαλονίκης που άλλοτε στέγαζε ακμαίες βιομηχανίες. Αυτή η εικόνα ερήμωσης του κλάδου της βιομηχανίας επιβεβαιώνεται και από επίσημα στατιστικά στοιχεία και δείκτες όπως ο δείκτης όγκου βιομηχανικής παραγωγής, που έχει μειωθεί κατά 13,2 % από το 2005. (πηγή: ΕΛΣΤΑΤ) . Χιλιάδες εργαζόμενοι ή δουλεύουν κάτω από άθλιο εργασιακό καθεστώς. **Το φαινόμενο της αποβιομηχάνισης εμφανίζεται ξανά χωρίς περιθώρια προσωρινής ανάκαμψης, με νέα πιο έντονα χαρακτηριστικά.**

Εικόνες ερήμωσης από τη ΒΙ.ΠΕ. Θεσσαλονίκης
Πηγή: <http://www.parousiazw.gr/>

Η ΤΑΣΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΑΝΕΝΕΡΓΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

Ο προβληματισμός για την αξιοποίηση των βιομηχανικών χώρων ξεκινάει ως τάση στα τέλη του 20ου αιώνα, από τη δεκαετία του '60 και μετά, όταν άνοιξε η συζήτηση για το περιβάλλον και την οικολογία. **Κυρίως όμως η τάση ανασχεδιασμού εγκαταλειμμένων βιομηχανικών περιοχών κυριάρχησε τη δεκαετία του '80, όταν το φαινόμενο της αποβιομηχάνισης έλαβε χώρα στις περισσότερες ευρωπαϊκές πόλεις.** Όσο οι βιομηχανικές περιοχές παρήκμαζαν και εγκαταλείπονταν, τόσο γεννιόταν το ενδιαφέρον για τον ανασχεδιασμό τους και τις δυνατότητες επανάχρησης του κτιριακού αποθέματος που άφηναν πίσω τους.

Μέσω του ανασχεδιασμού, είναι θεμιτό να επιτυγχάνεται η ένταξη τους στον αστικό ιστό και η αλληλεπίδραση τους με την πόλη και τις λειτουργίες της, αλλά και να αποκαθίστανται τα αστικά κενά που τυχόν δημιουργήθηκαν με την εγκατάλειψη τέτοιων χώρων. Είναι ακόμη θεμιτό να επιδιώκεται η διατήρηση του ιστορικού χαρακτήρα της περιοχής. Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις βιομηχανικών περιοχών που έχουν εγκαταλειφθεί, αλλά σε γενικές γραμμές μπορούν να συνοψιστούν σε τρεις κατηγορίες ως προς τους λόγους που εγκαταλείφθηκαν, την τοποθεσία τους και τις δυνατότητες επανάχρησής τους:

-Αυτές που βρίσκονται εντός αστικών περιοχών, εγκαταλείφθηκαν λόγω απομάκρυνσης βιομηχανικών δραστηριοτήτων από τα κέντρα των πόλεων.

-Αυτές που βρίσκονται στις περιφέρειες μεγάλων ή μικρότερων πόλεων, εγκαταλείφθηκαν πολλές φορές λόγω της παρακμής των βιομηχανικών κλάδων που κυριαρχούσαν σε αυτές και συχνά παρουσιάζουν προβλήματα μόλυνσης που δημιουργούν περιορισμούς στις δυνατότητες επανάχρησής τους.

-Αυτές που βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές και λόγω της τοποθεσίας τους, είναι δύσκολο να επιλυθεί το ζήτημα της σύνδεσής τους με την πόλη και τους εύρους δραστηριοτήτων που μπορούν να υποστηρίξουν.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον και χειρισμό παρουσιάζει η περίπτωση των **brownfields**, πρώην βιομηχανικών περιοχών με αρχιτεκτονικά ενδιαφέροντα κτίρια, που όμως το έδαφός τους έχει υποστεί σοβαρές μολύνσεις από την προηγούμενη δραστηριότητα γεγονός που δημιουργεί έντονο προβληματισμό όσον αφορά την ανάπλαση τους.

Το παράδειγμα του brownfield στο San Pablo, πρώην βιομηχανικής περιοχής κοντά στο San Francisco Bay, που το 2004 μετατράπηκε σε περιοχή πολυτελούς κατοίκησης

Πηγή: <http://www.waterboards.ca.gov/>

Η τάση επανασχεδιασμού των βιομηχανικών κτιρίων, χώρων και περιοχών συνεχίζεται ακόμα και σήμερα με ένα μεγάλο αριθμό επενδυτικών προγραμμάτων που στηρίζουν τέτοιες δραστηριότητες. Υπάρχει πληθώρα παραδειγμάτων τέτοιων αναπλάσεων στην Ευρώπη αλλά και στρατηγικών που ακολουθήθηκαν σε αυτά. Τα βιομηχανικά κτίρια σε γενικές γραμμές δίνουν δυνατότητες εγκατάστασης πολλών νέων χρήσεων λόγω των μεγάλων και ανοιχτών χώρων τους. Οι νέες δραστηριότητες και χρήσεις που χωροθετούνται μέσω αυτών των αναπλάσεων συχνά είναι δημόσιοι χώροι, κατοικία, εργαστήρια, επιχειρήσεις, τράπεζες, κτίρια γραφείων, χώροι ψυχαγωγίας ή τη δημιουργία αστικών χώρων μέσω του συνδυασμού όλων των παραπάνω χρήσεων.

Σε κάποιες περιπτώσεις, όπως π.χ. στην πρώην βιομηχανική ζώνη της Στοκχόλμης, η ανάπλαση γίνεται με στόχο την απορρύπανση και την περιβαλλοντική αναβάθμιση της περιοχής. Σε άλλες περιπτώσεις, το βιομηχανικό περιβάλλον και η βιομηχανική αρχιτεκτονική αναδεικνύεται ως

πολιτιστική κληρονομιά και η πρώην βιομηχανική περιοχή μετατρέπεται σε μουσείο, χώρο πολιτισμού και ιστορίας (π.χ. συγκρότημα Τσαλαπάτα, Βόλος).

Η αλλαγή των χρήσεων και της λειτουργίας μιας πρώην βιομηχανικής περιοχής μπορεί να επιτευχθεί είτε με μια απλή παρέμβαση σε αυτήν όπως η ανακαίνιση και η τεχνολογική βελτίωση των κτιρίων της, είτε μέσω του ολικού ανασχεδιασμού της κατά τον οποίο μπορεί να διατηρηθεί ή όχι ο βιομηχανικός χαρακτήρας της.

Τα εργοστάσια του ΙΜΑΣ ΑΕ, της ΜΙΣΚΟ και της Coca Cola 3Ε στην α' βιομηχανική περιοχή Βόλου

Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ

Ο νομός Μαγνησίας έχει μακρά βιομηχανική παράδοση και αρκετά υψηλή μεταποιητική δραστηριότητα σε σχέση με άλλους νομούς της χώρας. Στην οικονομία του νομού κυριαρχούσε πάντα ο δευτερογενής τομέας σε μεγάλο βαθμό. Ο Βόλος εξελίχθηκε σε βιομηχανικό κέντρο από τα τέλη του 19ου αιώνα καθώς συνδύαζε **τα πλεονεκτήματα του μεγάλου εργατικού δυναμικού, της τοποθεσίας, της πρόσβασης στις πρώτες ύλες και τη μεγάλη εσωτερική αγορά.** Μεγάλες βιομηχανίες κλωστοϋφαντουργίας, καπνού και μετάλλου έδρευαν στο Βόλο και πρόσδιδαν μεγάλους ρυθμούς βιομηχανικής ανάπτυξης στην πόλη. Από το δεύτερο μισό του 20ου αιώνα και μετά η ανάπτυξη αυτή μειώθηκε κατά πολύ λόγω των καταστροφών που είχε προξενήσει ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος και οι σεισμοί του 1957 και λόγω της αδυναμίας προσαρμογής των παλιών βιομηχανιών στις νέες συνθήκες ανταγωνισμού. Έτσι πολλές μεγάλες βιομηχανίες έκλεισαν.

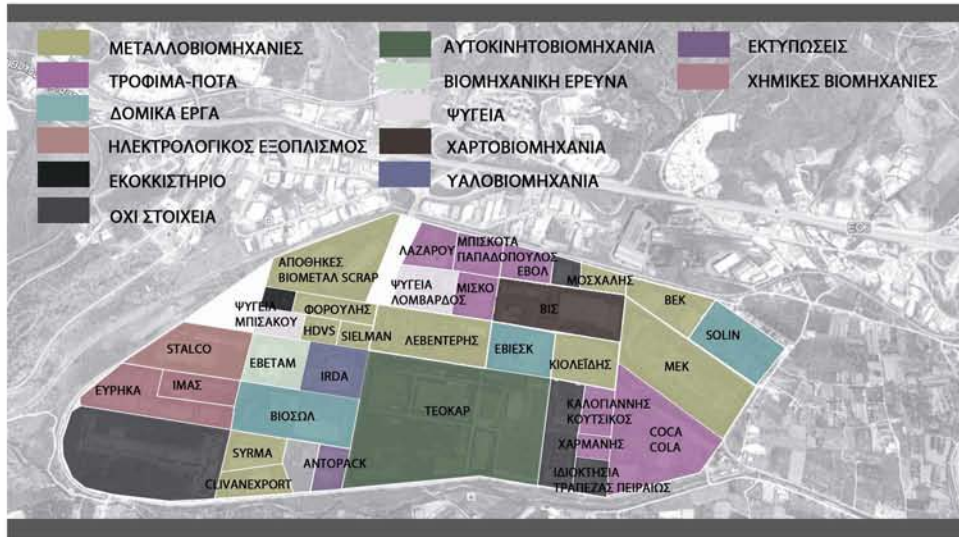
Τη δεκαετία του '60, στην προσπάθεια να αντιστραφεί η γενικότερα δεινή οικονομική κατάσταση της πόλης, πάρθηκαν κρατικές αποφάσεις που έδιναν έμφαση μεταξύ άλλων και στη βιομηχανική λειτουργία. **Συνεπώς η πόλη επιλέχθηκε μεταξύ άλλων λόγω βιομηχανικής παράδοσης, ειδικευμένου εργατικού δυναμικού, τοποθεσίας και ύπαρξης λιμανιού, για τη δημιουργία βιομηχανικής περιοχής.**

Η βιομηχανική περιοχή του Βόλου, ιδρύθηκε το 1966 και ξεκίνησε να λειτουργεί το 1969. Είναι από τις μεγαλύτερες στην Ελλάδα και φιλοξενεί σύγχρονους βιομηχανικούς κλάδους οι οποίοι παράγουν ποικίλα προϊόντα (δες σχετική Πινακίδα). Οι παραγωγικές μονάδες ανήκουν τόσο στο εγχώριο κεφάλαιο, όσο και σε πολυεθνικές επιχειρήσεις (π.χ. ΙΜΑΣ ΑΕ, ιδιοκτησία της Continental).

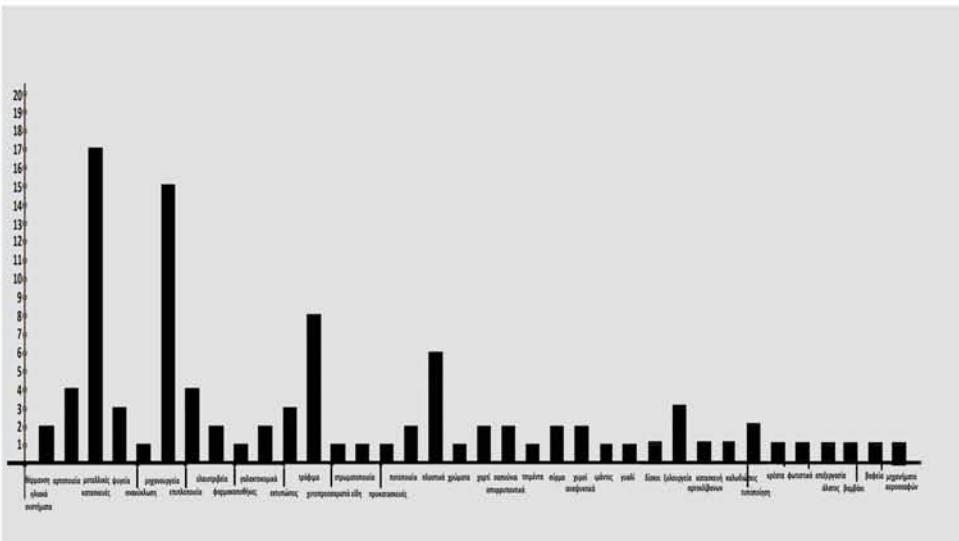
Η μελέτη της ΒΙ.ΠΕ Βόλου εκπονήθηκε από τον Κωνσταντίνο Δοξιάδη και προέβλεπε την οριοθέτηση μιας περιοχής κοντά στο Διμήνι που θα διαχωριζόταν σε 24 τετράγωνα- οργανωμένους υποδοχείς για βιομηχανίες. Οι βιοτεχνίες που εγκαταστάθηκαν αργότερα στην περιφέρεια της κεντρικής ΒΙ.ΠΕ. δεν περιλαμβάνονταν στο ρυθμιστικό σχέδιο και χαρακτηρίζονται από πιο άναρχη δόμηση. Η ΒΙ.ΠΕ. Βόλου εγκατεστημένη στον οδικό άξονα Βόλου-Λάρισας, είναι οριοθετημένη από Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο, είναι από τις λίγες πολεοδομικά οργανωμένες περιοχές του νομού και ελέγχεται από την ΕΤΒΑ (Ανώνυμη Εταιρεία Ίδρυσης, Οργάνωσης, Διαχείρισης & Λειτουργίας ΒΙ.ΠΕ). Συνολικά καταλαμβάνει έκταση 2759 στρεμμάτων. Το μεγαλύτερο μέρος της έκτασής της καλύπτεται από βιομηχανικά οικοπέδα, αρκετά μικρότερο μέρος από βιοτεχνικά οικοπέδα, ενώ το υπόλοιπο κομμάτι αποτελείται από δρόμους, πράσινο και κοινόχρηστες υπηρεσίες. Χωρίζεται σε δύο τμήματα, το κεντρικό που απέχει 8 χιλιόμετρα από την πόλη του Βόλου και είναι το μεγαλύτερο τμήμα, και το παράρτημα που βρίσκεται 14 χιλιόμετρα δυτικά της πόλης, ιδρύθηκε το 1972 και φιλοξενεί βιομηχανίες υψηλότερης όχλησης. Οι βιομηχανίες που βρίσκονται στην κεντρικό τμήμα της ΒΙ.ΠΕ. Βόλου είναι κατά κύριο λόγο μεταλλοβιομηχανίες, υπάρχουν όμως και βιομηχανίες τροφίμων και ποτών, δομικών έργων, μηχανουργεία, ηλεκτρολογικού εξοπλισμού, βιομηχανίες χαρτιού, ξύλου, ψυγεία, εταιρείες εκτυπώσεων, αποθήκες.

Η θέση της α' βι.πε. σε σχέση με την πόλη του Βόλου, πηγή: google maps

Είδη βιομηχανιών που λειτουργούν στη α' βι.πε. Βόλου, στην κύρια περιοχή

Είδη βιομηχανιών και βιοτεχνιών που λειτουργούν στη α' βι.πε. Βόλου και στην περιοχή γύρω από αυτήν

Η ίδρυση της ΒΙΠΕ έφερε προσωρινή άνθηση του βιομηχανικού τομέα και νέες θέσεις εργασίας στα τέλη της δεκαετίας του '60. **Η κρίση της αποβιομηχάνισης, όμως επηρέασε ιδιαίτερα και το βιομηχανικό κλάδο της Μαγνησίας κατά την περίοδο '85-'95 με συνέπεια την απώλεια χιλιάδων θέσεων εργασίας και τη χρεωκοπία και διακοπή λειτουργίας κάποιων μεγάλων βιομηχανικών μονάδων.** Συγκεκριμένα, μετά από αυτή τη δεκαετία ύφεσης, η ανεργία εκτοξεύτηκε στο 13% και χάθηκαν περίπου 4000 θέσεις εργασίας (πηγή: στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης μαγνησίας, 2006, κεφάλαιο 3). Εκείνη την περίοδο διέκοψε τη λειτουργία της και η μεγάλη αυτοκινητοβιομηχανία ΤΕΟΚΑΡ που φιλοξενούνταν στην Α' ΒΙΠΕ Βόλου, γεγονός που οδήγησαν στην απώλεια των θέσεων πάνω από 400 εργαζομένων και στην απώλεια ενός ολόκληρου βιομηχανικού κλάδου, αυτού της συναρμολόγησης αυτοκινήτων. Το επόμενο διάστημα παρουσιάζονται στοιχεία ανάκαμψης και αυξητικές τάσεις στη βιομηχανική δραστηριότητα.

Παρ' όλα αυτά μετά το 2000, συναντάμε και πάλι μείωση στη βιομηχανική δραστηριότητα του νομού, η οποία συνεχίζεται τα επόμενα χρόνια **και κορυφώνεται κατά την περίοδο της κρίσης.** Τα τελευταία χρόνια υπάρχει συνεχώς **μείωση εξαγωγών, μείωση καθαρών κερδών ,περισσότερες ζημιογόνες επιχειρήσεις, συχνότερα λουκέτα σε μεγάλες βιομηχανίες.** Έτσι, φτάνουμε στο σημερινό σημείο όπου βλέπουμε το μεγαλύτερο μέρος της βιομηχανικής ζώνης του Βόλου να καλύπτεται από **κλειστά ή ανενεργά εργοστάσια,** φαινόμενο που ενδέχεται να ενταθεί τα επόμενα χρόνια. **Η ανεργία αυξάνεται δραματικά και οι απολύσεις στο χώρο της βιομηχανίας και ιδιαίτερα στη μεταλλοβιομηχανία γίνονται όλο και πιο συχνές.**

Στο παραπάνω πινακάκι φαίνονται οι απαντήσεις που έδωσε δείγμα επιχειρήσεων που δαστηριοποιείται στο νομό Μαγνησίας, σε σχέση με τις αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2013 στις εργασιακές σχέσεις

Πηγή: Έρευνα για την Κρίση στη Βιομηχανία 'B εξεμήνου 2013, Σύνδεσμος Βιομηχανιών Θεσσαλίας και Κεντρικής Ελλάδας

Πλέον, πάνω από το ένα πέμπτο των εργοστασίων στην Α' ΒΙ.ΠΕ. λειτουργούν **χρωστώντας μισθούς μηνών στους εργαζόμενους**, μεταξύ άλλων η ΜΕΚ, η ΒΕΚ και το εργοστάσιο του Κιολεϊδη. Σε πάνω από το 1/6 των εργοστασίων έχουν πραγματοποιηθεί **σημαντικές μειώσεις μισθών και περικοπές επιδομάτων** τα τελευταία χρόνια, ενώ στο 1/3 των εργοστασίων έχουν πραγματοποιηθεί πολυάριθμες **απολύσεις ή το καθεστώς της εκ περιτροπής της εργασίας**, μεταξύ αυτών η Coca Cola και η ΒΙΣ. Οι εργαζόμενοι της περιοχής που σε εποχές άνθησης ήταν μερικές χιλιάδες, τώρα δύσκολα ξεπερνούν τους 1000. Υπάρχουν περίπου 83 τετραγωνικά χιλιόμετρα κενών κτιριακών κελυφών και μόνο το ένα τέταρτο των εργοστασίων της περιοχής λειτουργεί χωρίς σημαντικά προβλήματα. Ακόμη, τα εργατικά ατυχήματα είναι ένα συχνό φαινόμενο που δεν πρέπει αν το παραβλέπουμε.

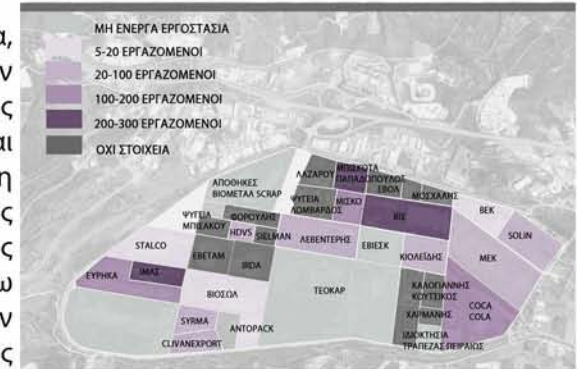
Όπως φαίνεται και στο διπλανό πίνακα, τα εργοστάσια που λειτουργούν χωρίς σημαντικά προβλήματα είναι πολύ λίγα, και ακόμα λιγότερα αυτά που αποφέρουν κέρδη, παρουσιάζουν αύξηση στον κύκλο εργασιών τους και δεν έχουν προβεί σε αλλαγές στις εργασιακές τους σχέσεις. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η

βιομηχανία παρασκευής αρτοσκευασμάτων Παπαδοπούλου που έχει σχετικά ανοδική πορεία και απασχλεί μεγάλο αριθμό εργαζομένων.

Από την άλλη, εργοστάσια όπως η Stalco έπειτα από πολυάριθμες απολύσεις και χρόνια πτωτική πορεία κτέληξε σε αναστολή λειτουργίας. Πρόκειται για άλλοτε μεγάλη βιομηχανία ηλεκτρολογικού εξοπλισμού που κάποτε απασχολούσε πάνω από 65 εργαζόμενους.

Ακόμη, υπάρχουν εργοστάσια που παραμένουν για χρόνια ανενεργά και τα κτίρια τους είναι εγκαταλελειμένα ή χρησιμοποιούνται ως αποθήκες. Τέλος υπάρχουν κτίρια που είναι ιδιοκτησίες τραπεζών.

Στο συγκεκριμένο πίνακα, αποτυπώνεται και ο αριθμός των εργαζομένων που όπως αναφέρθηκε παραπάνω είναι σημαντικά μειωμένος σε σχέση με περιόδους άνθησης της βιομηχανικής δραστηριότητας και συνεχίζει να μειώνεται λόγω των πολυάριθμων απολύσεων και της διακοπής της λειτουργίας

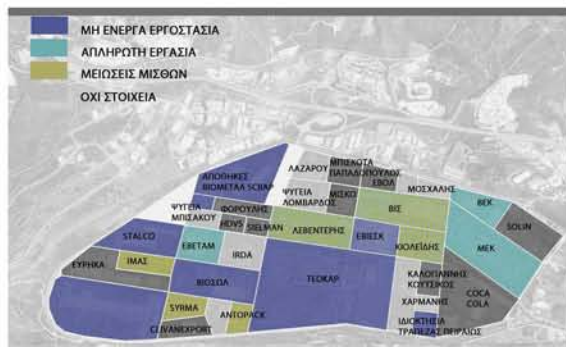
όλο και περισσότερων εργοστασίων. Το εργοστάσιο της ΒΙΟΣΩΛ που ασχολούνταν με δομικά έργα και το 1975 απασχολούσε 200 εργαζόμενους, το 2011 απέμεινε με 12 και ανήγγειλε την αναστολή της λειτουργίας του. Οι εργαζόμενοι συγκεντρώνονται σε συγκεκριμένες βιομηχανίες όπως της Παπαδοπούλου και της ΒΙΣ ενώ υπάρχουν μεγάλες περιοχές στη βιομηχανική ζώνη όπου δεν υπάρχει καθόλου εργασία. Ακόμη, το γεγονός ότι οι όροι εργασίας έχουν αλλάξει και έχουν εδραιωθεί καθεστώτα όπως η εκ περιτροπής εργασία οι αναγκαστικές άδειες, δείχνει ότι ο πραγματικός αριθμός των εργαζομένων που δουλεύουν σταθερά είναι πολύ μικρότερος.

Σε αυτό τον πίνακα φαίνονται τα εργοστάσια που έχουν πραγματοποιήσει μαζικές απολύσεις τα τελευταία χρόνια, ή λειτουργούν με το καθεστώς εκ περιτροπής εργασίας. Το εργοστάσιο της Coca Cola χρησιμοποιεί το πρόγραμμα της εθελούσιας εξόδου με κίνητρο μισθούς 2,5 χρόνων. Το εργοστάσιο της Solin έχει μειώσει το προσωπικό της κατά 20% τα τελευταία χρόνια.

Η βιομηχανία συρμάτων Λεβεντέρης, προχώρησε σε καθεστώς εκ περιτροπής εργασίας κατά το 2012, παρ' όλο που η παραγωγή δούλευε στο μέγιστο και δεν είχε επηρεαστεί από τη κρίση όσο άλλες. Στη βιομηχανία ΙΜΑΣ που έχει σημειωθεί σημαντική μείωση στην παραγωγή το τελευταίο διάστημα,

χρησιμοποιείται το καθεστώς δανεισμού εργαζομένων, ενώ υπάρχουν μειώσεις αποδοχών κατά 20%.

Στο διπλανό πίνακα αποτυπώνονται οι συνθήκες εργασίας και οι σχέσεις εργασίας. Η βιομηχανία αμαξωμάτων ΚΙΟΛΕΪΔΗΣ που το 2000 απασχολούσα πάνω από 200 άτομα, πλέον απασχολεί μόνο 80 εργαζόμενους με εκ περιτροπής εργασία και με

μισθών 4-6 μηνών, ενώ ζητάει υπογραφή ατομικών συμβάσεων εργασίας με μείωση αποδοχών κατά 20-40 %. Απλήρωτη εργασία και διαθεσιμότητες υπάρχουν και στη ΒΕΚ του ομίλου Λεμονιά, η οποία αναγκάστηκε να οδηγηθεί σε αναστολή της παραγωγικής δραστηριότητας.

Από τα παραπάνω διαπιστώνεται ότι αυτή τη στιγμή στην πόλη του Βόλου υπάρχει πολύ **μεγάλο πρόβλημα ανεργίας**, με ποσοστό μεγαλύτερο από τα μεγαλύτερα πανελλαδικά, και από την άλλη μεγάλο **εργατικό δυναμικό με πολλές γνώσεις** που προέρχεται από τις απώλειες θέσεων εργασίας των τελευταίων χρόνων από βιομηχανίες και επιχειρήσεις του νομού. Συγχρόνως, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, και οι σχολές που εδρεύουν στο Βόλο καλύπτουν πολλά γνωστικά αντικείμενα και έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν μόρφωση και γνώσεις σε ένα ευρύ κομμάτι της νεολαίας, που πρόκειται να αναζητήσει εργασία, αλλά ταυτόχρονα έχει και πολύ μεγάλο στεγαστικό πρόβλημα και έλλειψη στις υποδομές, γεγονός που παρακωλύει τη λειτουργία του. Επίσης, τα εγκαταλελειμμένα ή ανενεργά εργοστάσια στις βιομηχανικές ζώνες- που πολλά εκ των οποίων ανήκουν σε τράπεζες-, δίνουν μεγάλο **κτιριακό απόθεμα** που μπορεί να αξιοποιηθεί ποικιλοτρόπως. Τέλος, παρατηρούμε ότι υπάρχει μεγάλο κομμάτι **κενής γης**, άκτιστος χώρος που δεν χρησιμοποιείται.

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
8,5	7,8	5,9	8,1	9,6	13,4	22,9	33,3

Στον παραπάνω πίνακα φαίνονται τα ποσοστά ανεργίας από το 2005 ως το 2012
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Α' ΒΙ.ΠΕ. ΒΟΛΟΥ - εικόνες εγκατάλειψης

ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΒΙΠΕ ΒΟΛΟΥ ΜΕ ΑΞΟΝΑ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Τα επιχειρησιακά προγράμματα που ψηφίζονται τα τελευταία χρόνια από φορείς του δήμου ή της περιφέρειας, δεν φαίνεται να μπορούν να δώσουν ουσιαστικές λύσεις στο πρόβλημα καθώς είτε αρνούνται να δουν την πηγή του προβλήματος, και στρέφονται σε αποσπασματικές παρεμβάσεις που δεν αλλάζουν το χαρακτήρα της περιοχής, είτε ακολουθώντας τις κυρίαρχες πολιτικές, οδηγούνται σε λύσεις που εξυπηρετούν τους ιδιοκτήτες μεγάλων παραγωγικών μονάδων και πολυεθνικών κεφαλαίων και στρέφονται εν τέλει ενάντια στις ανάγκες των κατοίκων της πόλης και των εργαζόμενων. Όσον αφορά τη ΒΙΠΕ Βόλου, δίνεται πολύ μικρή σημασία στον προβληματικό χαρακτήρα που έχει αποκτήσει ως περιοχή και δεν εξετάζονται σοβαρές αλλαγές στο χαρακτήρα της και τη σύνδεση της με την πόλη. Η παρούσα εργασία βασίζεται σε τρεις βασικές θέσεις:

1. Θεμελιώδης προϋπόθεση για να ξεπεραστούν τα διογκούμενα προβλήματα που σχετίζονται με την αποβιομηχάνιση, τόσο στο γενικό τους πλαίσιο, όσο και στην εξειδικευμένη περίπτωση του Βόλου, αποτελεί η **ουσιαστική ρήξη με τις πολιτικές των τελευταίων χρόνων αλλά και το ίδιο το πολιτικοοικονομικό σύστημα**. Ως εκ τούτου, οποιαδήποτε βελτιωτικό σχέδιο, με την αντίστοιχη Πολεοδομική και Αρχιτεκτονική πρόταση, εντός του υπάρχοντος κοινωνικο-οικονομικού πλαισίου μπορεί να φέρει στην καλύτερη περίπτωση μόνο οριακές βελτιώσεις.

2. Οφείλουμε να οριοθετήσουμε τις βασικές κατευθύνσεις σε κοινωνικό-πολιτικό επίπεδο, εντός των οποίων μπορεί να λάβει χώρα μία θεμελιωδώς εναλλακτική πρόταση για την ανάπτυξη της βιομηχανικής περιοχής. **Πρέπει να τονιστεί ότι η παρούσα εργασία δεν στοχεύει να παρουσιάσει μία ουτοπία**. Περισσότερο, στοχεύει να προτείνει μία δυνατότητα η οποία ενυπάρχει στην σημερινή πραγματικότητα, αλλά η υλοποίησή της απαιτεί βαθιές αλλαγές. Σε Πολεοδομικό-Αρχιτεκτονικό επίπεδο αυτό εκφράζεται με τη **διατήρηση του πλέον σημαντικού κτιριακού αποθέματος εντός της ΒΙ.ΠΕ βόλου**. Συνοψίζοντας, το ερώτημα το οποίο θέτει η παρούσα εργασία **δεν είναι "Πώς θα μπορούσε να ήταν" (ένα τέτοιο ερώτημα πολύ πιθανόν να οδηγούσε στη λύση της ολοκληρωτικής αλλαγής του σχετικού χώρου με πλήρη καταστροφή του υπάρχοντος κτιριακού δυναμικού), αλλά "Πώς μπορεί να γίνει"**.

3. Οποιοδήποτε μεταβατικό κοινωνικό-πολιτικό πλαίσιο πρέπει να εκφράζεται και να υλοποιείται σε συγκεκριμένα, διαφορετικά από τα σημερινά, κριτήρια όσον αφορά **τη σχέση παραγωγής-κατοικίας, ΒΙ-ΠΕ (εργοστασίου)-πόλης, τις έννοιες της παραγωγικότητας, της λειτουργικότητας, του ελέγχου ανάμεσα στα άλλα**. Σε συνδυασμό με το πρώτο σημείο, μπορούμε να πούμε ότι αν και η Πολεοδομία και η Αρχιτεκτονική δεν μπορούν να αλλάξουν από μόνες τους θεμελιακά τον κόσμο, ο κόσμος δεν μπορεί να αλλάξει θεμελιακά χωρίς μία διαφορετικά νοηματοδοτούμενη Πολεοδομία και Αρχιτεκτονική! Το αρνητικό παράδειγμα των χωρών του πρώην "υπαρκτού σοσιαλισμού" με τους μεγαλομανιακούς κυβικούς ογκόλιθους, την αναπαραγωγή του πλήρους διαχωρισμού εργοστασίου-κατοικίας, εργασιακού-ελεύθερου χρόνου (και χώρου), και της χρήσης των ίδιων με το καπιταλιστικό πλαίσιο "κριτηρίων επιτυχίας" (όγκος παραγωγής, οικονομική μεγέθυνση, προσαρμογή της ζωντανής ανθρώπινης εργασίας στη λειτουργικότητα του μηχανικού εξοπλισμού) αποτελεί μία σημαντική ιστορική απόδειξη αυτού του ισχυρισμού.

Σε ποιο λοιπόν διαφορετικό πλαίσιο εντάσσεται η παρούσα πρόταση για την ανάπτυξη της ΒΙ.ΠΕ Βόλου; Στο σημείο αυτό, παρουσιάζονται οι βασικές προϋποθέσεις -όχι ως "η σίγουρη συνταγή για το μέλλον" αλλά ως βασικές θέσεις προς συζήτηση:

- **Δημόσιες επενδύσεις σε τομείς βιομηχανικής παραγωγής** είναι απαραίτητες για την ανασυγκρότηση της τοπικής οικονομίας. Ωστόσο, αυτές δεν στοχεύουν στην βιομηχανική ανάπτυξη ως αυταξία, αλλά στην **ικανοποίηση των βασικών αναγκών του κοινωνικού συνόλου**. Κατευθύνονται δε προς τομείς όπου το τοπικό επιστημονικό και εργατικό δυναμικό διαθέτει τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες με στόχο την γρήγορη καταπολέμηση της ανεργίας.

- Οι υπάρχουσες κτιριακές υποδομές και λοιπός εξοπλισμός κοινωνικοποιούνται με **δήμηση της ιδιωτικής περιουσίας που έχει εγκαταλειφθεί ή περιουσίας που ανήκει στο τραπεζικό σύστημα** (το κεφαλαιακό απόθεμα των οποίων σήμερα αποτελείται στο συντριπτικό του ποσοστό από δημόσιους πόρους μετά από τις διαδοχικές τους ανακεφαλαιοποιήσεις). Οι βιομηχανικές μονάδες εν πλήρη λειτουργία σήμερα μπορούν να παραμείνουν σε ιδιωτική ιδιοκτησία, εφόσον δεχτούν να ακολουθήσουν τις κατευθύνσεις του νέου λειτουργικού σχεδιασμού και υπόκεινται στο δημόσιο έλεγχο.

- Η εγκατάσταση μικρών ιδιωτικών εταιριών στο χώρο του εμπορίου και της ψυχαγωγίας ενθαρρύνεται με την παροχή χαμηλών ενοικίων. **Η εγκατάσταση τέτοιων μικρών επιχειρήσεων θεωρείται ως ένας βασικός τρόπος για τη σύνδεση ΒΙ.ΠΕ-πόλης, αλλά και την προσέλκυση κατοίκων στην αναπλάσσιμη περιοχή.** Οι συγκεκριμένες εταιρίες επίσης υπόκεινται σε δημόσιο έλεγχο, όσον αφορά την εφαρμογή της εργατικής και περιβαλλοντικής νομοθεσίας κτλ. Σε επόμενο στάδιο προωθείται η εθελοντική συναιτεριστικοποίηση αυτών, ειδικά μέσω της κεφαλαιακής τους σύνδεσης με τις νέες βιομηχανικές μονάδες.

- **Η νοηματοδότηση του δημόσιου ελέγχου αποτελεί, ίσως, το πλέον καθοριστικό παράγοντα.** Αποκλίνουσες -και από ένα σημείο και μετά ανταγωνιστικές μεταξύ τους- ανάγκες υπεισέρχονται στο συγκεκριμένο ζήτημα. Πιο συγκεκριμένα. **Από την μια οι εργαζόμενοι στις νέες βιομηχανικές μονάδες πρέπει να έχουν βαρύνοντα λόγο για την λειτουργία αυτών.** Κάτι τέτοιο αποτελεί αναγκαία συνθήκη για την άρση της αλλοτρίωσης των εργαζομένων από τα μέσα παραγωγής και τα προϊόντα της εργασίας τους. **Ωστόσο, το σύνολο του κοινωνικού σώματος οφείλει να έχει επίσης λόγο,** πόσο δε από την στιγμή που οι εν λόγω μονάδες επανασχεδιάζονται και εξοπλίζονται με δημόσιους πόρους. Ακόμα περισσότερο, υπάρχουν ιστορικά παραδείγματα (π.χ. Οι "κοινωνικοποιημένες" ΔΕΚΟ της δεκαετίας του '80 στην Ελλάδα, ή τα "Modragon" της Ισπανίας) τα οποία καταδεικνύουν ότι ο έλεγχος μίας μονάδας αποκλειστικά από τους εργαζόμενους αυτής ενδέχεται από ένα σημείο και μετά να οδηγήσει σε εκφυλιστικά φαινόμενα (όπως φαυλοκρατία και οικογενειοκρατία στις νέες προσλήψεις, "συλλογικός εγωκεντρισμός" των εργαζομένων απέναντι στο υπόλοιπο της κοινωνίας κτλ.). Το σύνολο της κοινωνίας, όπως αυτό ακόμα θα εκφράζεται στο ιστορικό επίπεδο ανάπτυξης στο οποίο αναφέρεται η παρούσα εργασία, από το κράτος -αλλά ένα διαφορετικό από το σημερινό κράτος- θα θέτει κάποιους γενικούς στόχους. Ένας συγκεκριμένος όγκος παραγωγής πρέπει να καλύπτεται με μία συγκεκριμένη ποσότητα πόρων (π.χ. Απαραίτητος μηχανουργικός εξοπλισμός, πρώτες ύλες κτλ.). Κάτι τέτοιο αποτελεί άλλωστε το απαραίτητο δείγμα αλληλεγγύης και υπευθυνότητας απέναντι στο κοινωνικό σύνολο εκ μέρους των εργαζομένων σε κάθε συγκεκριμένη εργοστασιακή μονάδα. Σε κατώτερο, αλλά και ποιο συγκεκριμένο επίπεδο, οι βασικές κατευθύνσεις κάθε παραγωγικής μονάδας (π.χ. Σε ποια κατεύθυνση πρέπει να αναπτυχθούν νέα προϊόντα, να γίνει έρευνα, ποιες άμεσες κοινωνικές ανάγκες πρέπει να ικανοποιηθούν κατά προτεραιότητα) βαρύνοντα λόγο οφείλει, κατά την άποψη της γράφοντος, να έχει το σύνολο της τοπικής κοινότητας, όπως αυτή θα εκφράζεται από

συνελεύσεις δομημένες σε επίπεδο γειτονιάς, σπουδών, άλλων εργοστασιακών χώρων. Το παρόν θεωρείται και ως ένα από τα πλέον κομβικά σημεία για τη λειτουργική σύνδεση ΒΙ.ΠΕ-πόλης. Τέλος, η καθημερινότητα του εργοστασίου (ωράρια, συγκεκριμένος τρόπος παραγωγής, κατανομή δυναμικού ανάμεσα στις διάφορες εργασίες) ορίζεται από τους ίδιους τους εργαζόμενους κάθε μονάδας.

- **Νέα σχέση συλλογικού-ατομικού.** Αν και το συγκεκριμένο ζήτημα άπτεται του παραπάνω σημείου, δεν εξαντλείται σε αυτό. Το ζήτημα είναι "Πώς θα αποφύγουμε η συλλογική διαχείριση να καταλήξει σε ένα γραφειοκρατικό εκφυλισμό; Πώς η ατομική δημιουργικότητα και πρωτοβουλία θα ενταχθεί στη συλλογική λειτουργία, και δεν θα αποτελεί, όπως συνήθως γίνεται σήμερα, σε ανταγωνιστική και αντιτιθέμενη προς το συλλογικό συμφέρον δράση;" Κάποιες πρώτες απαντήσεις δίνονται στο προτεινόμενο τρόπο χωροταξικής και αρχιτεκτονικής διαμόρφωσης.

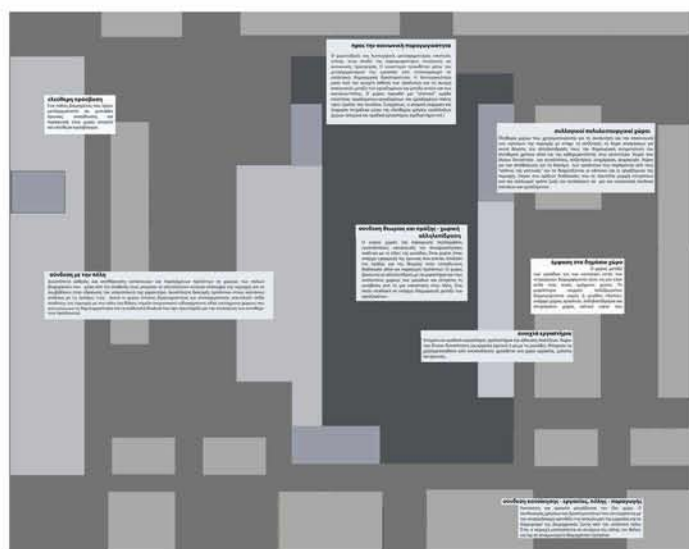
- **Νέα σχέση μεταξύ οικονομικής αναγκαιότητας και πολιτισμικών (αυτ)αξιών.** Στο σημερινό κοινωνικο-οικονομικό πλαίσιο η οικονομική αναγκαιότητα όχι απλά ηγεμονεύει, αλλά πολλές φορές καθορίζει άμεσα τις πολιτισμικές αξίες της πλειοψηφίας της ανθρώπινης κοινωνίας. Το βασικό -σήμερα- οικονομικό κίνητρο του ιδιωτικού πλουτισμού οδηγεί στον άμετρο και χυδαίο καταναλωτισμό και στην αποξένωση των ανθρώπων μεταξύ τους. Το καθοριστικό -σήμερα- κριτήριο της ανόδου της παραγωγικότητας οδηγεί στην τυποποίηση της παραγωγικής διαδικασίας (τόσο της χειρωνακτικής, όσο πλέον ολοένα και περισσότερο και της διανοητικής εργασίας), την υποταγή του ανθρώπου στις "μηχανές". Και τα δύο οδηγούν στο βιασμό της φύσης. Είναι ενδιαφέρον εδώ να σημειωθεί ότι η οικονομική κρίση καταδεικνύει ότι το παρόν σήμερα κοινωνικο-οικονομικό πλαίσιο, με τις συναφείς πολιτισμικές του εκφράσεις, όχι απλά "απανθρωπίζει" τον άνθρωπο, αλλά αδυνατεί ολοένα και περισσότερο πλέον να πετύχει τον βασικό του στόχο, την άκρατη οικονομική μεγέθυνση. Η παρούσα εργασία δεν μπορούσε παρά να τοποθετεί ξεκάθαρα απέναντι στο ζήτημα: Οι πολιτισμικές αξίες του "εξανθρωπισμού" της εργοστασιακής παραγωγής και της κοινωνικής συλλογικότητας τίθενται όποτε θεωρείται αναγκαίο πάνω από την οικονομική αποδοτικότητα. Αυτό, ωστόσο, δεν σημαίνει ότι η οικονομική αναγκαιότητα παραγνωρίζεται ολοκληρωτικά. Πώς θα μπορούσε άλλωστε; Οποιοσδήποτε θα ήθελε να πετύχει μία νέα κοινωνία θα αναγνώριζε ότι τα μέλη αυτής πρέπει να καλύπτουν τόσο τις άμεσες βιολογικές, όσο και τις διευρυνόμενες πολιτιστικές τους ανάγκες. Κοινώς, πρέπει να παράγουνε. Αλλά πρέπει να παράγουνε διαφορετικά από ό,τι σήμερα. Τα

“κριτήρια επιτυχίας” της παραγωγής αλλάζουνε κατ' αρχήν σημαντικά και εν συνεχεία ολοκληρωτικά.

Η “λύση” των παραπάνω ζητημάτων οδηγεί σε συγκεκριμένες κατευθύνσεις όσον αφορά το χωροταξικό και αρχιτεκτονικό επανασχεδιασμό. **Πρώτος βασικός στόχος είναι όχι απλά η ΒΙ.ΠΕ να συνδεθεί, αλλά να αποτελέσει οργανικό μέρος της πόλης.** Κατοικίες, μαγαζιά, χώροι ψυχαγωγίας, εκπαίδευσης και περιθάλψης αποτελούν βασικό τμήμα της επανασχεδιασμένης περιοχής. **Η ανοιχτή πρόσβαση στις εργοστασιακές μονάδες θεωρείται απαραίτητη μέθοδος για την υλοποίηση του δημόσιου, συλλογικού ελέγχου της παραγωγής.** Η συνεχής χωρική επικοινωνία των διαφόρων τμημάτων της παραγωγής μεταξύ τους, όπως και η επικοινωνία με αίθουσες διαλέξεων, ερευνητικής δραστηριότητας, εργαστηρίων κτλ. ως μέσο για **την άρση του κάθετου καταμερισμού εργασίας.** Επιλέγεται ο συνδυασμός αγροτικής παραγωγής και βιομηχανικών δραστηριοτήτων χαμηλής όχλησης για **μια νέα σχέση ανθρώπου-φύσης.** Συγκεκριμένοι χώροι (εργαστήρια κτλ.) παραδίδονται ελεύθερα για ατομική ή μικρή ομαδική χρήση με στόχο μια **δημιουργική σύνδεση ατομικού-συλλογικού.** Πέραν των απαραίτητων συνδέσεων με τον βασικό κορμό της πόλης, προωθείται αποφασιστικά η εκτεταμένη πεζοδρόμηση και η χρήση του ποδηλάτου ως οι πλέον φιλικές προς το περιβάλλον μέθοδοι μετακίνησης, ως μέθοδος προώθησης της καθημερινής κοινωνικότητας, αλλά και ως βασικό τοπικό πολιτισμικό χαρακτηριστικό της πόλης του Βόλου (χρήση ποδήλατου).

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, στόχος της παρούσης εργασίας είναι να δώσει μια πρόταση του “Πώς μπορεί να γίνει”. Ως εκ τούτου, οφείλεται μια μικρή απάντηση σε αυτούς που θα ισχυριστούν ότι “αυτά δεν γίνονται” για οικονομικούς-παραγωγικούς λόγους. Η παρούσα πρόταση θεωρεί ότι ένας παραγωγικός-εργοστασιακός σχεδιασμός που στοχεύει στην συνεχή διεύρυνση της κοινωνικότητας σε έναν ενιαίο χώρο εργασίας-κατοικίας-καθημερινής ζωής θα είναι ένας πολύ πιο αποδοτικός, καινοτόμος και λειτουργικός χώρος (και χρόνος). Βέβαια, εδώ η αποδοτικότητα νοηματοδοτείται κυρίως ως η ικανοποίηση της επιτυχούς ποιοτικής δημιουργίας και δευτερευόντως ως ποσοτικός όγκος παραγωγής. Η καινοτομία πρωτίστως ως νέοι μέθοδοι -και προϊόντα- που καλύπτουν νέες, συλλογικά οριζόμενες ανάγκες και όχι ως νέα πεδία ιδιωτικής κερδοφορίας. Η λειτουργικότητα ως ο βαθμός που οι άνθρωποι κυριαρχούν πάνω στις μηχανές και όλα τα υπόλοιπα μέσα παραγωγής και όχι το αντίστροφο. Όλα αυτά, βέβαια, μπορούν να επιτευχθούν μόνο σε ένα διαφορετικό κοινωνικο-οικονομικό πλαίσιο. Στο παρόν πλαίσιο είτε, όντως, δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν είτε, ακόμα χειρότερο, οι έννοιες να καταλήξουν στο σημερινό, χυδαίο αντίθετό τους.

Περιγραφή των βασικών αρχών σχεδίασης

Η εικόνα της ΒΙΠΕ Βόλου όπως είναι τώρα και η περιοχή μελέτης

ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Το βασικότερο κριτήριο που θα καθορίσει το νέο σχεδιασμό είναι το κτιριακό απόθεμα που ήδη υπάρχει. Από την άλλη γνωρίζουμε ότι υπάρχει ανάγκη για εργασία στην πόλη του Βόλου άρα χρειάζεται επαναπροσδιορισμός της λειτουργίας κάποιων βιομηχανικών κτιρίων. Ακόμα η κενή γη, τα αναξιοποίητα χωράφια αποτελούν έδαφος για αγροτική παραγωγή. Επίσης, μπορούν να δημιουργηθούν προϋποθέσεις για κατοικημένο χώρο στην περιοχή της βιομηχανικής ζώνης που να εξυπηρετεί τους εργαζόμενους σε αυτήν, ή να θέσει τους όρους για τη δημιουργία ενός νέου οικισμού που μπορεί να ενταχθεί και στον πολεοδομικό ιστό.

Έτσι, επιλέγεται να διατηρηθούν τα κτίρια κάποιων βιομηχανικών μονάδων και να μετασχηματιστούν ώστε να φιλοξενήσουν νέες χρήσεις εργασίας αλλά και δημόσιου χώρου. Τα βιομηχανικά κτίρια έχουν μεγάλους και ανοιχτούς χώρους που προσφέρονται για επανάχρηση χωρίς μεγάλο κόστος.

Τα κτίρια της περιοχής που διατηρούνται κατά τον ανασχεδιασμό

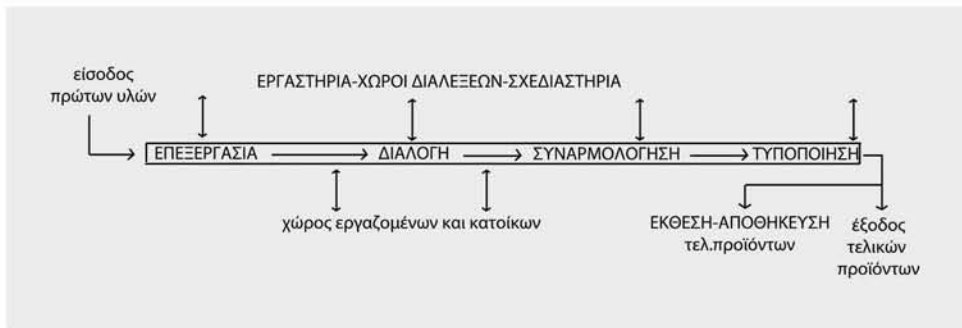

Τα κτίρια που διατηρούνται επιλέγονται με κριτήρια την τωρινή τους λειτουργία, το ιδιοκτησιακό καθεστώς τους, την αρχιτεκτονική τους και τη γεωγραφική τους θέση εντός της ΒΙ.ΠΕ. Επιλέγονται κτίρια που δε χρησιμοποιούνται, αποτελούν κενά κτιριακά κελύφη, είναι για καιρό εγκαταλελειμένα, έχουν αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον και χώρους που μπορούν να φιλοξενήσουν τις νέες δραστηριότητες, και τέλος διαχέονται σε όλη την έκταση της περιοχής.

Επιλέγεται να μη στεγαστεί κατοικία στα πρώην βιομηχανικά κτίρια καθώς είναι πολύ πιθανό το κόστος που θα απαιτούνταν για ένα τέτοιο μετασχηματισμό να υπερέβαινε αυτό που θα απαιτούνταν για τη δημιουργία νέων κατοικιών εξαρχής. Επιπλέον, η λύση που θα προέκυπτε με ένα τέτοιο μετασχηματισμό δεν θα έδινε το πολεοδομικό και κατα συνέπεια κοινωνικό αποτέλεσμα που επιθυμείται.

Έτσι, η βασική ιδέα του ανασχεδιασμού είναι η δημιουργία **πέντε μονάδων έρευνας εκπαίδευσης και μικρής παραγωγής που θα στεγάζονται σε κάποια πρώην βιομηχανικά κτίρια και η δημιουργία οικισμού αστικού χαρακτήρα γύρω από αυτές**. Οι τομείς με τους οποίους ασχολούνται οι παραπάνω μονάδες είναι οι εξής: πρότυπες καλλιέργειες, νέα δομικά υλικά, μηχανήματα, έπιπλα, υψηλή τεχνολογία που επιλέχθηκαν με κριτήρια τις γνώσεις του εργατικού δυναμικού της πόλης, τα αντικείμενα που διδάσκονται στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας αλλά και οι ανάγκες που έχουν οι κάτοικοι της πόλης. Τα προϊόντα που παράγονται διανέμονται κατά κύριο λόγο στους κατοίκους της πόλης με βάση τις ανάγκες τους, σύμφωνα με τις αρχές του προτεινόμενου συλλογικού ελέγχου. Στις μονάδες υπάρχουν χώροι για τους κατοίκους και τους εργαζομένους, βιβλιοθήκες, ατομικά και ομαδικά εργαστήρια που φιλοξενούν εργασία σχετική ή μη με αυτή των μονάδων, χώροι διαλέξεων και χώροι που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Μέσα από τις νέες κατόψεις των μονάδων στοχεύεται να υπάρξει ουσιαστική αλληλεπίδραση μεταξύ της παραγωγής, της έρευνας, της εκπαίδευσης και του δημόσιου χώρου. Στοχεύεται ακόμη να υπάρχουν χώροι που θα τους μοιράζονται οι κάτοικοι και οι εργαζόμενοι, στην προσπάθεια να επιτευχθεί μια νέα πιο ουσιαστική σύνδεση μεταξύ τους. Το παραπάνω επιτυγχάνεται με την οργάνωση των κατόψεων των μονάδων με βάση το παρακάτω διάγραμμα.

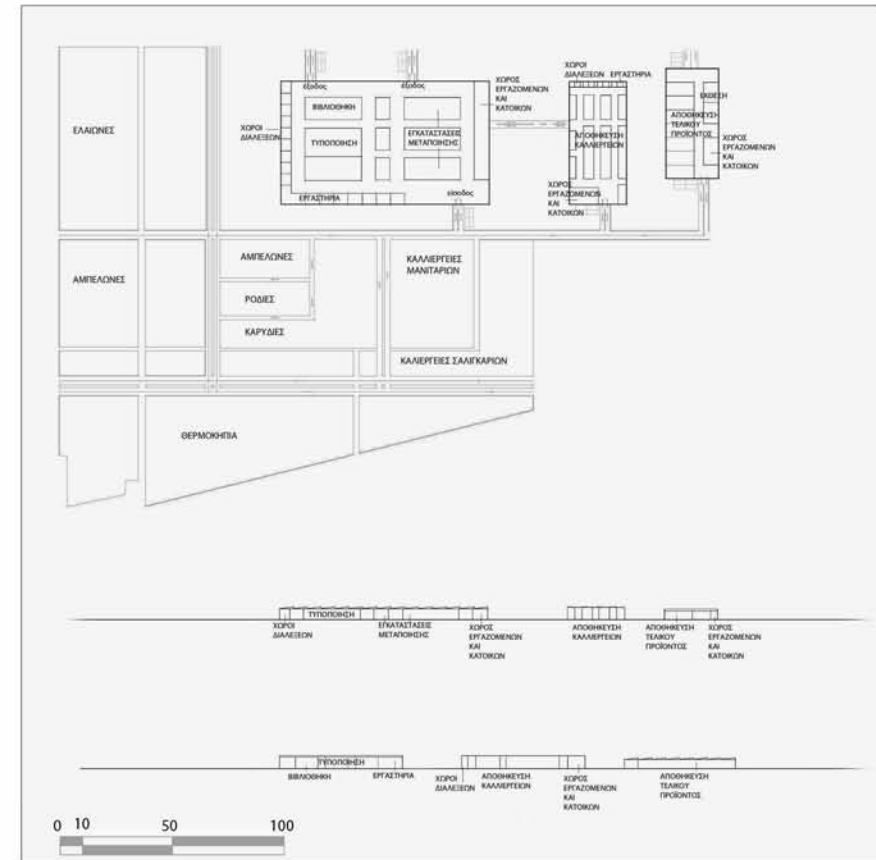
Τα υπόλοιπα βιομηχανικά κτίρια μετασχηματίζονται ώστε αν φιλοξενήσουν χρήσεις που θα δώσουν στην περιοχή έναν αστικό χαρακτήρα και μία επιθυμητή αυτάρκεια. Πιο συγκεκριμένα, είναι θεμιτό σε μία περιοχή αστικού χαρακτήρα να εξυπηρετούνται ανάγκες όπως η υγεία, η εκπαίδευση, η ψυχαγωγία, ο αθλητισμός, η ενημέρωση, η κοινωνικοποίηση.

- Μονάδα υψηλής τεχνολογίας
- Κινηματογράφος
- Σταθμός μέσων μαζικής μεταφοράς
- Μονάδα παρασκευής νέων υλικών, τμήμα επεξεργασίας
- Μονάδα παρασκευής νέων υλικών, τμήμα αποθήκευσης
- Σχολείο
- Γυμναστήριο
- Χώροι φιλοξενίας
- Μονάδα πρότυπων καλλιεργειών, τμήμα επεξεργασίας
- Μονάδα πρότυπων καλλιεργειών, τμήμα αποθήκευσης καλλιεργειών

- Μονάδα πρότυπων καλλιεργειών, τμήμα αποθήκευσης προϊόντων
- Κέντρο υγείας
- Χώρος συναυλιών, θεάτρου
- Βιβλιοθήκη
- Εκθεσιακό κέντρο
- Γενικές αποθήκες
- Μονάδα κατασκευής επίπλου, τμήμα γυάλινων κατασκευών
- Μονάδα κατασκευής επίπλου, τμήμα ξύλινων κατασκευών
- Μονάδα κατασκευής επίπλου, τμήμα μεταλλικών κατασκευών
- Μονάδα κατασκευής επίπλου, τμήμα μεταλλικών αποθήκευσης
- Μονάδα κατασκευής επίπλου, τμήμα συναρμολόγησης
- Μονάδα μηχανημάτων, τμήμα επεξεργασίας
- Μονάδα μηχανημάτων, τμήμα αποθήκευσης
- Χώρος ψυχαγωγίας

Μονάδα πρότυπων καλλιεργειών

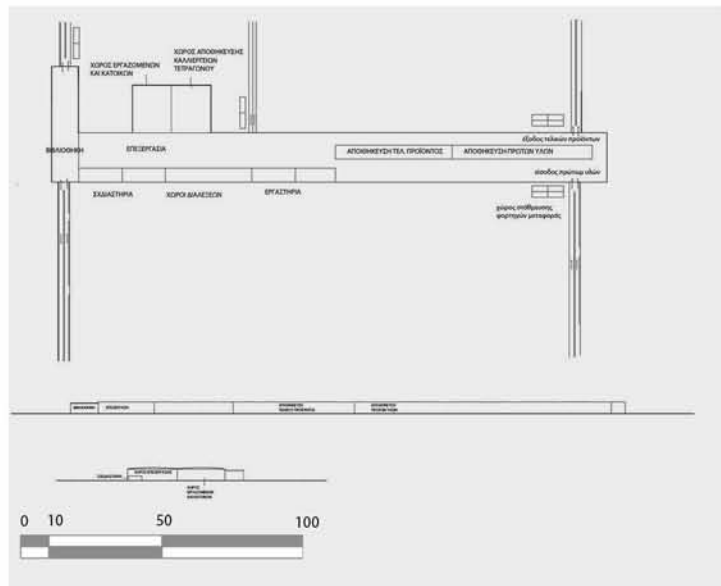

Κάτοψη, εγκάρσια και κάθετη τομή

Η συγκεκριμένη μονάδα εγκαθίσταται στα κτίρια της πρώην αυτοκινητοβιομηχανίας ΤΕΟΚΑΡ που αυτή τη στιγμή χρησιμοποιείται ως αποθήκη καθώς η βιομηχανία είναι κλειστή από τα μέσα της δεκαετίας του '90. Περιλαμβάνει τρία τμήματα. Το μεγαλύτερο περιλαμβάνει τις διαδικασίες μεταποίησης και τυποποίησης και τα άλλα δύο χώρους αποθήκευσης καλλιεργειών και τελικών προϊόντων. Η μονάδα περιβάλλεται από χώρους για καλλιέργειες διάφορων ειδών και θερμοκήπια που εγκαθίστανται σε χώρους που τώρα βρίσκονται φωτοβολταϊκά ή είναι κενή. Ενδεικτικές πρότυπες καλλιέργειες οι ροδιές, οι καρυδιές, οι αμπελώνες και οι ελαιώνες ενώ υπάρχουν και θάλαμοι καλλιέργειας μανιταριών και

και σαλιγκαριών. Τέλος χρησιμοποιούνται τεχνικές όπως η υδροπονία κατά την οποία οι ρίζες φυτών αναπτύσσονται σε δομές σαν σφουγγάρια και όχι στο έδαφος, σε εγκαταστάσεις μεγάλων θερμοκηπίων, και παράγονται βιολογικά προϊόντα πολλών ειδών.

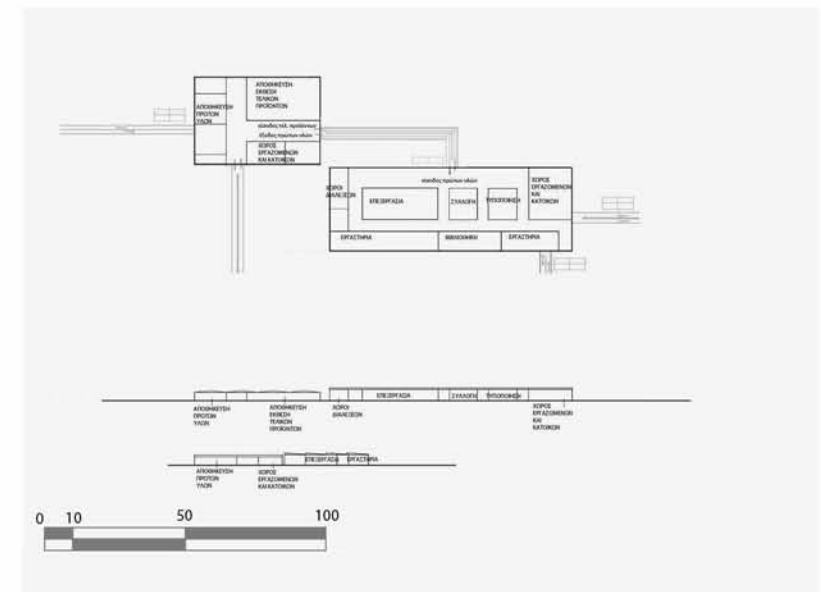
Μονάδα υψηλής τεχνολογίας

Κάτοψη, εγκάρσια και κάθετη τομή

Πρόκειται για μονάδα που εγκαθίσταται σε κενό κτίριο και περιλαμβάνει ένα μόνο τμήμα στο οποίο γίνεται έρευνα σχετικά με την υψηλή τεχνολογία, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, ρομποτική, αυτοματισμό, τις τηλεπικοινωνίες και μελετά τις δυνατότητες που μπορεί να αποκτήσει η εργασία μέσα από τέτοιες εφαρμογές. Γίνεται ακόμα μικρή παραγωγή υλικών κυρίως για δοκιμαστικούς λόγους. Η συγκεκριμένη μονάδα διαφέρει από τις άλλες όσον αφορά τις εγκαταστάσεις τις καθώς η παραγωγή σε αυτήν είναι μικρότερη και κυρίως πειραματικού χαρακτήρα, κατά συνέπεια χρειάζεται μικρότερο χώρο και κυρίως εργαστηριακές εγκαταστάσεις.

Μονάδα παρασκευής νέων υλικών

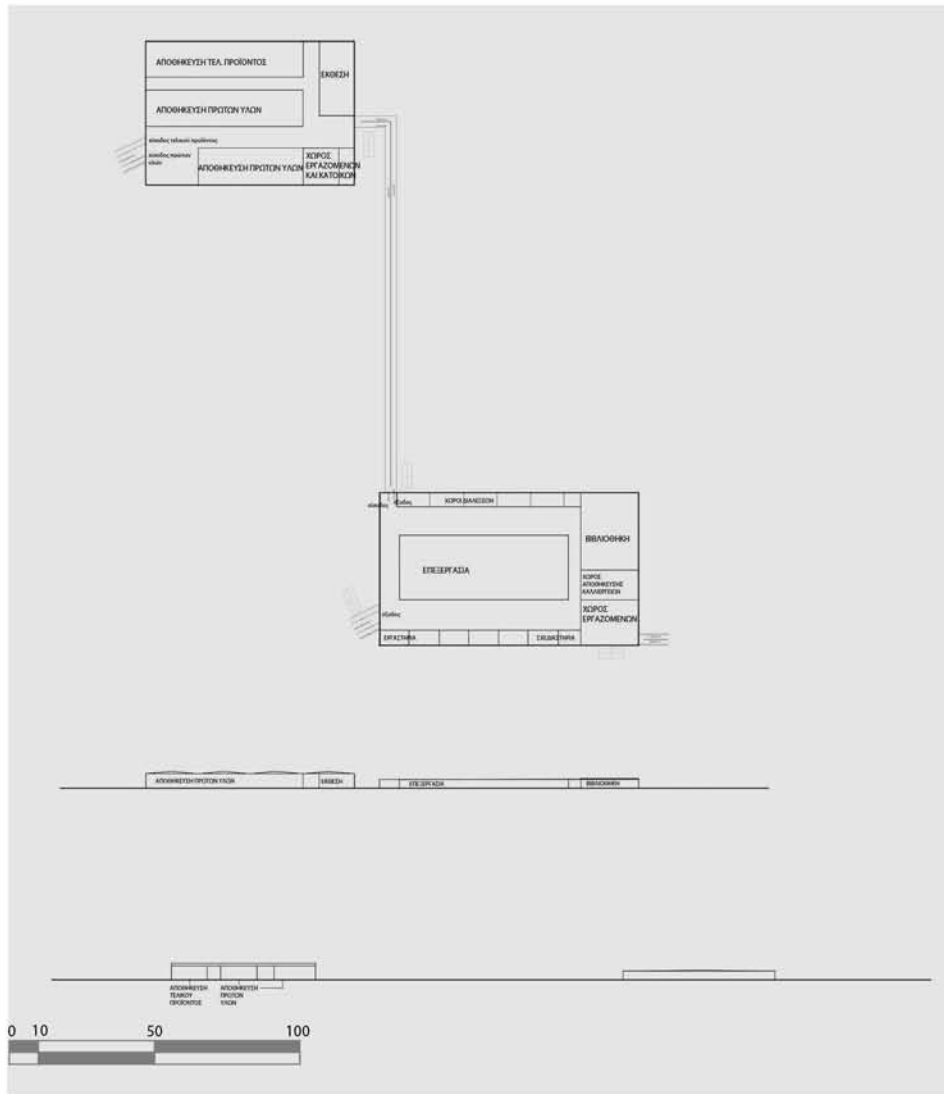
Κάτοψη, εγκάρσια και κάθετη τομή

Η μονάδα εγκαθίσταται στα κτίρια της ΒΙΟΣΩΛ, που είναι ανενεργά από το 2011 καθώς η βιομηχανία έχει κυρήξει αναστολή λειτουργίας. Περιλαμβάνει δύο τμήματα, στο ένα γίνεται η επεξεργασία και η τυποποίηση και στο άλλο αποθήκευση πρώτων υλών και τελικών προϊόντων. Υπάρχουν εγκαταστάσεις τόσο για πειραματική παραγωγή όσο και για παραγωγή υλικών που διανέμονται και χρησιμοποιούνται για νέες κατασκευές.

Χώροι εντός των μονάδων

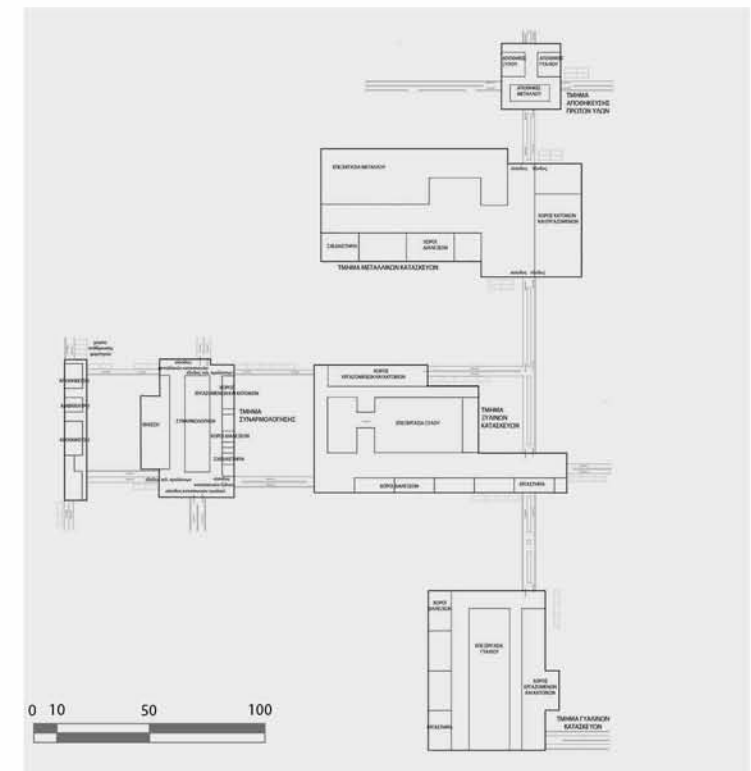
Μονάδα μηχανημάτων

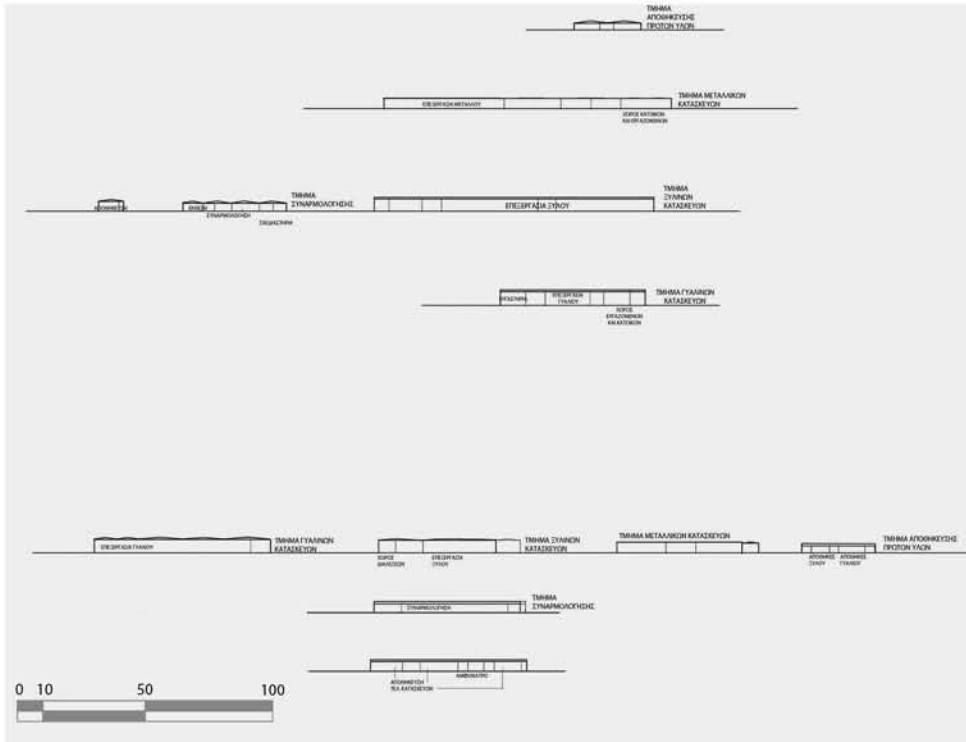
Κάτοψη, εγκάρσια και κάθετη τομή

Εγκαθίσταται στα κτίρια της μεταλλοβιομηχανίας ΜΕΚ και της βιομηχανίας αναψυκτικών Coca Cola. Η πρώτη έχει αναστείλει τη λειτουργία της λόγω σοβαρών προβλημάτων στην παραγωγή ενώ λειτουργούσε με καθεστώς εκ περιτροπής εργασίας, απλήρωτους μισθούς και απολύσεις. Η δεύτερη λειτουργεί επίσης με σημαντικά προβλήματα καθώς όπως αναφέρθηκε και παραπάνω χρησιμοποιεί το πρόγραμμα της εθελούσιας εξόδου. Η μονάδα περιλαμβάνει δύο τμήματα, ένα αποθήκευσης - έκθεσης και ένα κατά το οποίο γίνεται η επεξεργασία. Περιλαμβάνει μηχανουργία, εγκαταστάσεις που επιτρέπουν πειραματική ή μη παραγωγή. Πρόκειται για μία μονάδα που εκτός των άλλων, ασχολείται με τις εγκαταστάσεις των μονάδων και τα μέσα παραγωγής σε χώρους εργασίας. Κατά συνέπεια αυτά που παράγει βρίσκουν πρακτική εφαρμογή στις ίδιες τις μονάδες εργασίας.

Μονάδα κατασκευής επίπλων και αντικειμένων μικρής κλίμακας

Κάτοψη

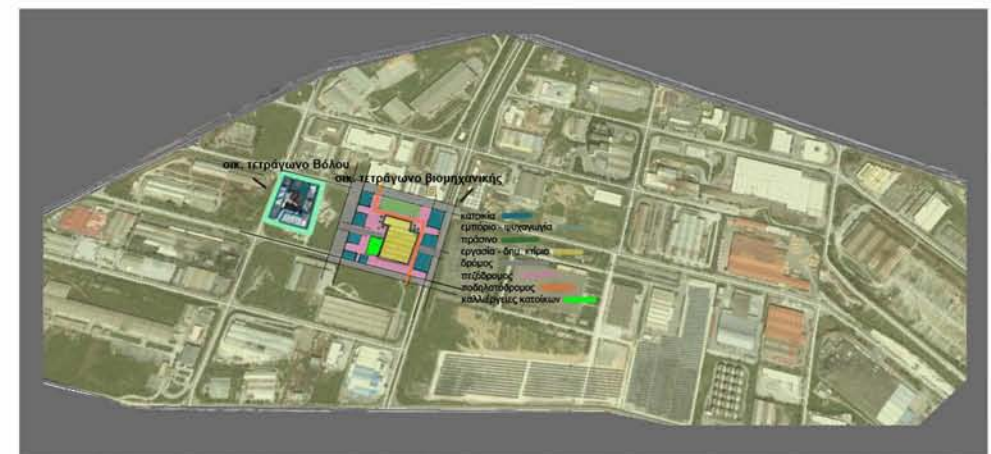
Κάθετη και εγκάρσια τομή

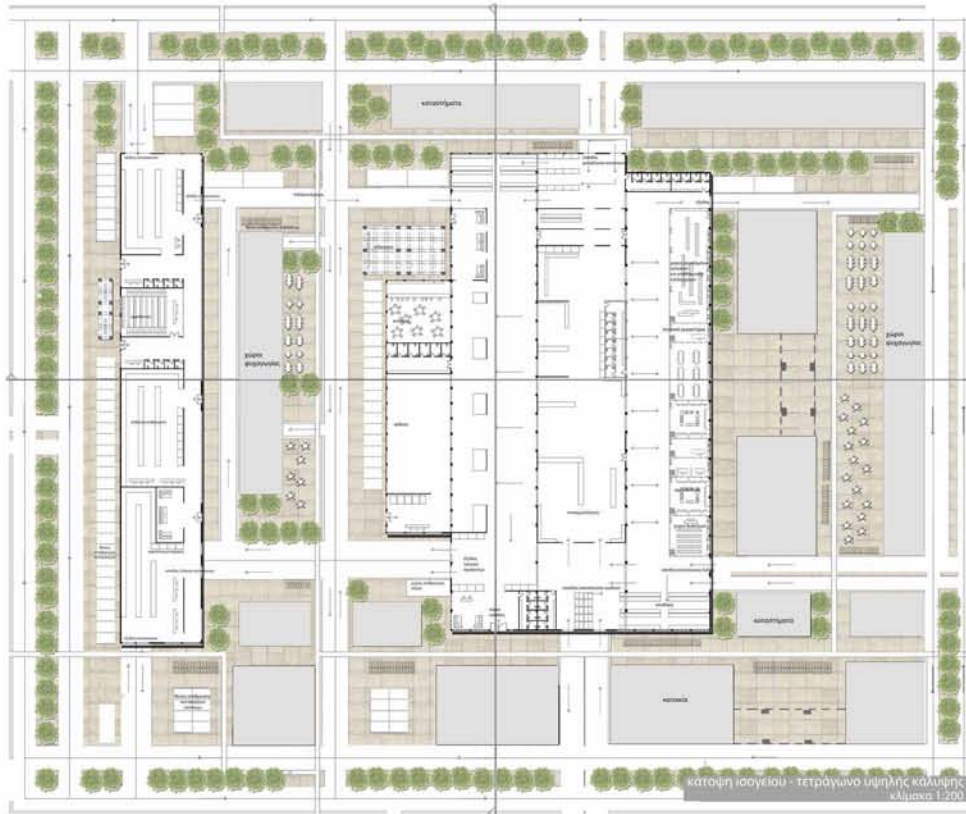
Είναι η μεγαλύτερη μονάδα από τις πέντε που ασχολείται κυρίως με την κατασκευή αντικειμένων που έχουν πρακτική εφαρμογή και με την επεξεργασία ποικίλων υλικών όπως μέταλλο, ξύλο και γυαλί. Είναι μία πολλή σημαντική μονάδα καθώς τα προϊόντα και οι κατασκευές που παράγονται σε αυτήν, αποτελούν προϊόντα γενικού ενδιαφέροντος και είναι αναγκαία και χρήσιμα στην καθημερινότητα. Έτσι, η έκθεση αυτών των προϊόντων αποτελεί σημείο έντονου υπερτοπικού ενδιαφέροντος και συμβάλλει στην εξωστρέφεια της περιοχής και τη σύνδεση της με την πόλη. Η μονάδα περιλαμβάνει πέντε τμήματα, αυτό της επεξεργασίας γυαλιού, της επεξεργασίας ξύλου, της επεξεργασίας μετάλλου, της συναρμολόγησης και της αποθήκευσης. Είναι εγκατεστημένη στα εξής εργοστάσια: το εργοστάσιο της ΒΙΣ (τμήμα μεταλλικών κατασκευών). Πρόκειται για βιομηχανία χαρτοκιβωτίων που αν και λειτουργεί, παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα σε ότι αφορά τις εργασιακές σχέσεις, όπως εκ περιτροπής απασχόληση, απλήρωτη εργασία και μειώσεις μισθών. Το εργοστάσιο της ΕΒΙΕΣΚ (τμήμα συναρμολόγησης) που παραμένει κλειστό χρόνια μετά τη

συγχώνευση του με το εργοστάσιο της ΑΓΕΤ στην Αγριά και τη μεταφορά των εγκαταστάσεων του εκεί. Το εργοστάσιο του Κιολεΐδη (τμήμα ξύλινων κατασκευών) που επίσης λειτουργεί με πολύ σημαντικά προβλήματα. Τα εργοστάσια του Καλογιάννη-Κουτσίκου (τμήμα γυάλινων κατασκευών) και του Μοσχάλη (τμήμα αποθήκευσης), λόγω της τοποθεσίας τους.

Η οργάνωση στο εσωτερικό των τετραγώνων

Η κατοικία και τα καταστήματα τοποθετούνται στα όρια των τετραγώνων γύρω από τα κτίρια των παλιών βιομηχανιών που τώρα είναι μονάδες ή δημόσια κτίρια. Τα οικοδομικά τετράγωνα της βιομηχανικής ζώνης έχουν σχετικά μεγαλύτερο μέγεθος από ένα τυπικό οικοδομικό τετράγωνο πόλης, οπότε πολλά χωρίζονται σε δύο ή τέσσερα μέρη. Επιλέγεται να υπάρχει οργάνωση και στο εσωτερικό τους και όσο το δυνατόν μεγαλύτερος συνδυασμός χρήσεων και ποικιλία δραστηριοτήτων. Στα τετράγωνα που δεν οργανώνονται γύρω από παλιά βιομηχανικά κτίρια, υπάρχει εξίσου επιμέλεια του χώρου στο εσωτερικό τους με τη διαμόρφωση αστικών κήπων, πλατειών και στεγάστρων. Οι όγκοι στα όρια των τετραγώνων έχουν σχετικά χαμηλό ύψος, για να μην αλλοιώνεται ο χαρακτήρας της περιοχής, και μεγάλα περάσματα με στοές για να επικοινωνεί το εσωτερικό των τετραγώνων με τους γύρω αυτοκινητόδρομους και το γειτονικό χώρο. Ένα ακόμη ζήτημα που τίθεται αλλά δεν επιλύεται λόγω της έκτασης τους θέματος, είναι το γεγονός ότι οι κατοικίες, τα μαγαζιά και οι χώροι ψυχαγωγίας, παύουν να έχουν τυφλές όψης και παύει αν υπάρχει η διάκριση πρόσοψης – πίσω όψης, καθώς πλέον συμβαίνουν πράγματα και στο εσωτερικό των τετραγώνων.

Δίπλα φαίνεται η κάτοψη ισογείου του τετραγώνου υψηλής κάλυψης. Στο κέντρο βρίσκεται το τμήμα συναρμολόγησης της μονάδας κατασκευής επίπλων και γύρω από αυτό συγκεντρώνονται οι κατοικίες, τα καταστήματα, οι χώροι ψυχαγωγίας και ένας ακόμη πρώην βιομηχανικός χώρος που πλέον σε αυτόν συγκεντρώνονται δραστηριότητες έκθεσης και αποθήκευσης και αίθουσες συνάντησης κατοίκων και εργαζομένων. Η παραγωγική διαδικασία διαπερνά όλο το τετράγωνο και δεν περιορίζεται μόνο στα βιομηχανικά κτίρια, έτσι υπάρχουν δρόμοι που συνδέουν τους χώρους και τα τμήματα της παραγωγής μεταξύ τους. Για λόγους ασφαλείας κατά τη μεταφορά βαριών αντικειμένων με κλαρκ, τοποθετούνται μπάρες στις δύο πλευρές των δρόμων. Μέσα στο τμήμα συναρμολόγησης της μονάδας, υπάρχουν σχεδιαστήρια, αίθουσες διαλέξεων, εγκαταστάσεις συναρμολόγησης, εργαστήρια ατομικά και ομαδικά, αίθουσες συνάντησης και ψυχαγωγίας, αποθήκες, διάδρομοι, κυλικείο. Σε πολλούς χώρους της μονάδας υπάρχει και πατάρι στο οποίο αναπτύσσονται επίσης παρόμοιες δραστηριότητες. Χώροι όπως η έκθεση, το κυλικείο και τα εργαστήρια παρουσιάζουν υψηλή κινητικότητα.

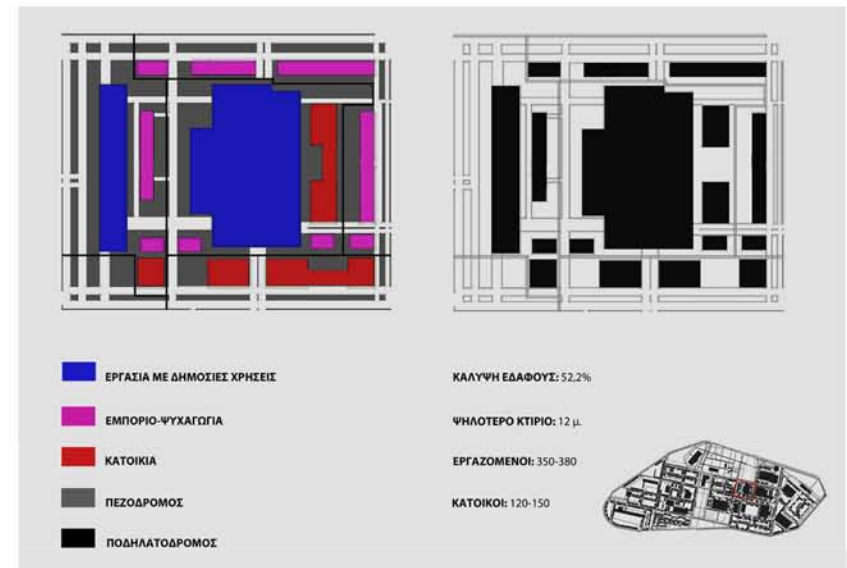
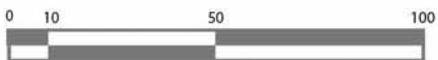
Στο υπόλοιπο κομμάτι του τετραγώνου το οποίο πεζοδρομείται, υπάρχουν χώροι στάθμευσης ποδηλάτων και αυτοκινήτων επισκεπτών, πλατείες, ποδηλατόδρομος, χώροι πρασίνου και δύο στέγαστρα. Οι δρόμοι είναι φαρδιοί και διπλής κυκλοφορίας και οι δύο πλευρές τους χωρίζονται από πεζοδρομημένη και δεντροφυτευμένη νυσίδα.

Εγκάρσια τομή

Κάθετη τομή

Στο παραπάνω διάγραμμα φαίνονται οι χρήσεις που υπάρχουν στο τετράγωνο που περιγράφηκε πριν. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι στους χώρους εργασίας υπάρχουν και δημόσιοι χώροι στους οποίους υπάρχει ελεύθερη πρόσβαση αλλά και χώροι εκπαίδευσης. Όσον αφορά τα ύψη, διατηρούνται σε χαμηλό επίπεδο. Το ψηλότερο κτίριο είναι 12 μέτρα και είναι κατοικία.

Οι εργαζόμενοι είναι 300 με 400 και συγκεντρώνονται στα καταστήματα και τους χώρους ψυχαγωγίας, στα εργαστήρια και τα σχεδιαστήρια. στις μεταφορές αντικειμένων, στις εγκαταστάσεις συναρμολόγησης και στην αποθήκευση αντικειμένων όπου απαιτείται οργάνωση, η αρχειοθέτηση, η συντήρηση και η διανομή τους. Όσον αφορά τους κατοίκους, υπολογίζεται ότι υπάρχουν 2-3 διαμερίσματα στους μικρού όγκους και 4-5 στους μεγάλους ενώ πάνω από τις στοές 1-2 διαμερίσματα.

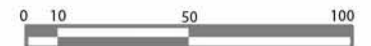
Το συγκεκριμένο τετράγωνο είναι ένα ενδεικτικό τετράγωνο υψηλής κάλυψης της περιοχής που συγκεντρώνει το μέγιστο αριθμό δραστηριοτήτων, αρκετά μεγάλη πυκνότητα και ιδιαίτερα έντονη κινητικότητα.

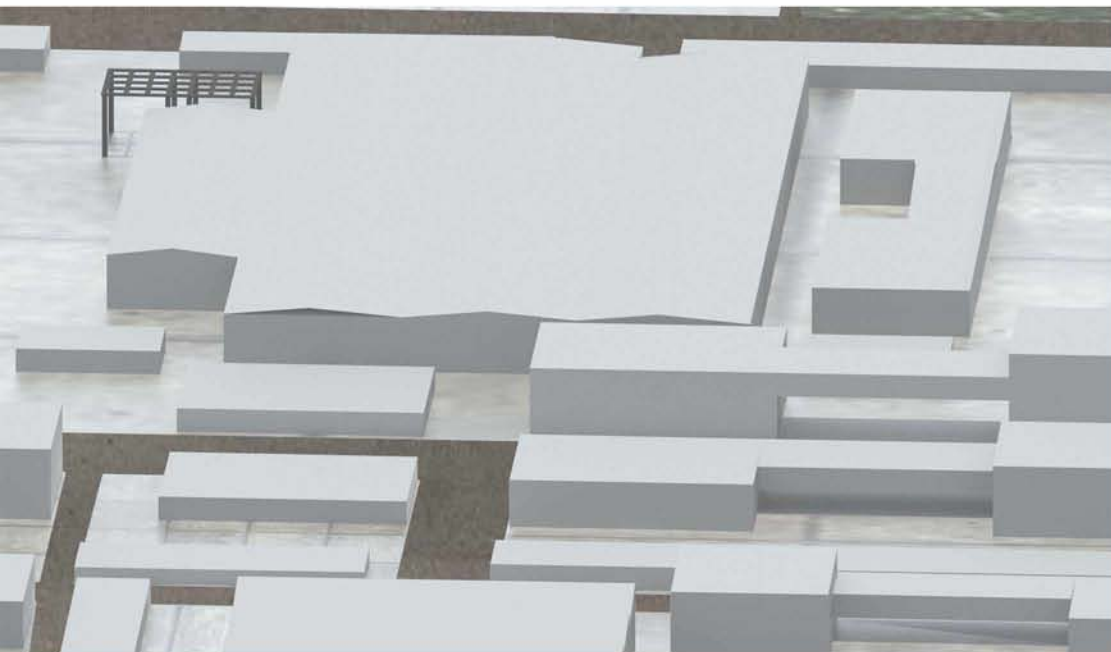
Εγκάρσια τομή

Κάθετη τομή

Το παραπάνω τετράγωνο, διαφέρει από το προηγούμενο καθώς δεν οργανώνεται γύρω από τμήμα μονάδας ή παλιό βιομηχανικό κτίριο, αλλά έχει στα όρια του κατοικία, καταστήματα και χώρους ψυχαγωγίας, ενώ στο εσωτερικό του συγκεντρώνονται δραστηριότητες δημόσιου χώρου, όπως πλατείες, στέγαστρα, χώροι πρασίνου, πεζόδρομος και ποδηλατόδρομος. Ακόμα υπάρχουν επαρκείς χώροι στάθμευσης ποδηλάτων και αυτοκινήτων, “κήποι γειτονιάς” καλλιεργούνται από τους κατοίκους του τετραγώνου. Ακόμη

εξωτερικά τραπέζια και διαμορφωμένοι χώροι εστίασης και ψυχαγωγίας στον περιβάλλοντα χώρο των περιφερειακών όγκων. Κάτω από τα στέγαστρα, υπάρχουν στεγασμένες θέσεις στάθμευσης ποδηλάτων, παγκάκια και χώρος περιπάτου.

Από τις χρήσεις και τις δραστηριότητες του τετραγώνου μέσης κάλυψη βλέπουμε ότι απουσιάζουν δραστηριότητες όπως αυτές που συγκεντρώνονται σε μία μονάδα και έχουμε αναλύσει παρά πάνω. Παρ' όλα αυτά οι κάτοικοι αυτών των τετραγώνων έχουν πρόσβαση σε τέτοιες δραστηριότητες, σε μονάδες που βρίσκονται σε γειτονικά τετράγωνα. Ακόμη το στοιχείο του δημόσιου χώρου δε λείπει, καθώς στο εσωτερικό του τετραγώνου υπάρχει μεγάλο κομμάτι τέτοιου χώρου, οργανωμένου και διαμορφωμένου. Η εργασία συγκεντρώνεται στα μαγαζιά και τους χώρους ψυχαγωγίας καθώς και στη συντήρηση του εξωτερικού χώρου.

Το συγκεκριμένο τετράγωνο είναι ένα ενδεικτικό τετράγωνο μέσης κάλυψης εδάφους, μικρότερης πυκνότητας εργαζομένων, αλλά μεγαλύτερης πυκνότητας κατοίκων σε σχέση με το προηγούμενο, και σχετικά χαμηλότερης κινητικότητας και επισκεψιμότητας.

Η σύνδεση της περιοχής με την πόλη

Για να επιτευχθεί η αλληλεπίδραση της ΒΙ.ΠΕ. με το Βόλο και η ένταξη στον αστικό ιστό πρέπει να συμβούν δύο πράγματα:

1) Να βελτιωθούν τα μέσα συγκοινωνίας και τα δίκτυα που συνδέουν τις δύο περιοχές.

Η ΒΙ.ΠΕ. Βόλου βρίσκεται εκτός του ιστού της πόλης και συνδέεται με αυτήν μόνο μέσω της περιφερειακής οδού του Βόλου. Από την άλλη υπάρχει ανεπαρκής σύνδεση με το λιμάνι, το αεροδρόμιο και το σιδηροδρομικό σταθμό ενώ τα μέσα μαζικής μεταφοράς που την εξυπηρετούν είναι ελλιπή.

Έτσι, στοχεύεται μέσα από την ανάπλαση, η καθιέρωση επαρκέστερων λεωφορειακών δρομολογίων που θα εξυπηρετούν ολόκληρη την περιοχή και επέκταση του σιδηροδρομικού δικτύου ώστε να καλύπτει και τη ΒΙΠΕ.

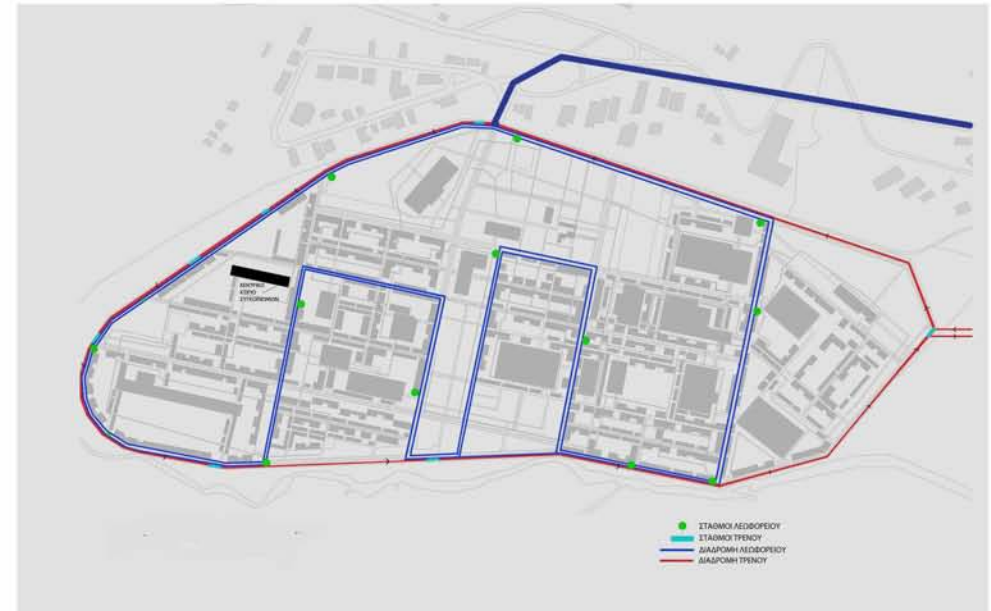
Διάγραμμα δικτύων

Στο παραπάνω διάγραμμα, φαίνονται τα δίκτυα που υπάρχουν στην περιοχή. Μέσω της επέκτασης του σιδηροδρόμου, είναι δυνατό να υπάρξει σύνδεση της περιοχής με το Βόλο μέσω τρένου. Σύμφωνα με την επέκταση του σιδηροδρόμου, ο κεντρικός σιδηρόδρομος κάνει διακλάδωση λίγο πριν τη βιομηχανική περιοχή στη διαδρομή από Βόλο προς Λάρισα και περιβάλλει τη βιομηχανική περιοχή στα όριά της.

Οι αυτοκινητόδρομοι δεν μετασχηματίζονται σε μεγάλο βαθμό, λόγω της προσπάθειας διατήρησης της βασικής δομής και του χαρακτήρα της περιοχής αλλά και της προσπάθειας διατήρησης του χαμηλού κόστους της ανάπτυξης. Παρ' όλα αυτά, οι νέες μονάδες εργασίας και η κατοικία απαιτούν και νέες υποδομές, άρα στο υπάρχον οδικό δίκτυο προστείνονται κάποιο δρόμοι που συνδέουν τις μονάδες μεταξύ τους και κατά συνέπεια τη ροή της παραγωγικής διαδικασίας. Ακόμη, κάποιοι άλλοι δρόμοι, χωρίζουν τα πρώην μεγάλα και δύσχρηστα τετράγωνα της ΒΙ.ΠΕ. σε μικρότερα τετράγωνα που δίνονται να φιλοξενήσουν μια πιο αστική τυπολογία.

Τέλος για τη μεγαλύτερη σύνδεση της περιοχής με το Βόλο απαιτείται συμπλήρωση του οδικού δικτύου, ώστε να μην περιορίζεται μόνο στη σύνδεση μέσω του περιφερειακού και να είναι ευκολότερη η πρόσβαση. Η μελέτη αυτή όμως λόγω της έκτασης της δεν μπορεί να συμπεριληφθεί σε αυτή την εργασία.

Στα δίκτυα προστείνεται και επαρκές δίκτυο ποδηλατόδρομων, που διασχίζει όλη την περιοχή και έχει και αυτό δυνατότητα επέκτασης και σύνδεσης με την πόλη του Βόλου. Ακόμη, τα τετράγωνα στο εσωτερικό τους πεζοδρομούνται.

Διάγραμμα συγκοινωνιών

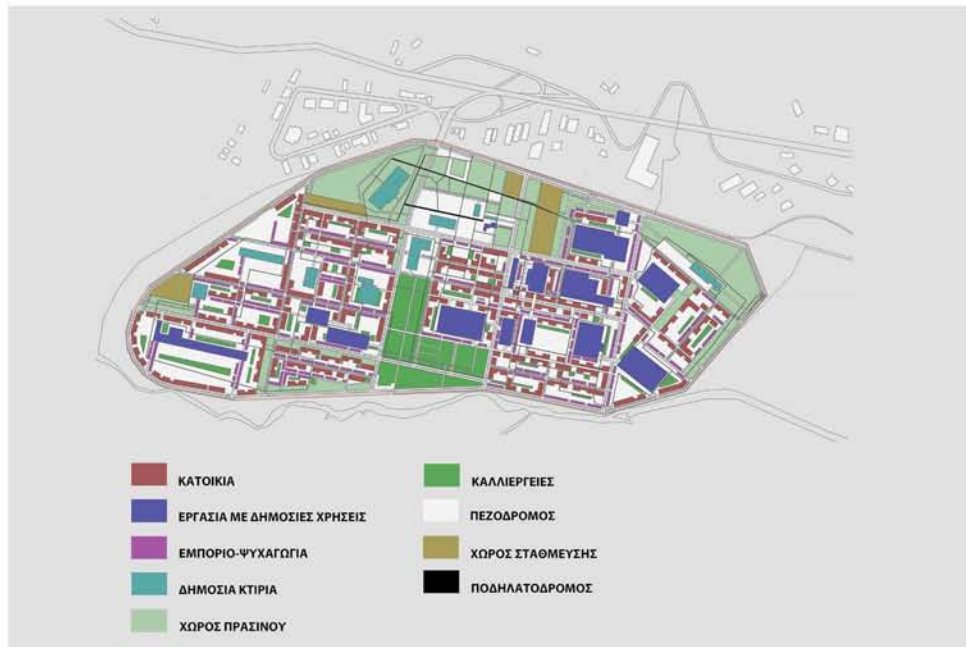
Όσον αφορά τις δημόσιες συγκοινωνίες, υπάρχει σημαντική βελτίωση στα δρομολόγια των δημόσιων λεωφορείων όσον αφορά τη σύνδεση με το Βόλο αλλά υπάρχουν και δρομολόγια λεωφορείων εντός της περιοχής που κάνουν στάσεις σε σημεία έντονης κινητικότητας και επισκεψιμότητας. Το τρένο επίσης συνδέει την περιοχή με το Βόλο και έχει σταθμούς σε κάποια σημεία περιφερειακά της περιοχής. Ένα από τα παλιά κτίρια της STALCO μετατρέπεται σε κτίριο οργάνωσης των μέσων δημόσια συγκοινωνίας, και ο χώρος γύρω από αυτό σε χώρο στάθμευσης δημόσιων οχημάτων.

2) Να αποκτήσει υπερτοπικό χαρακτήρα η περιοχή μέσω των νέων χρήσεων και δραστηριοτήτων.

Ως τώρα η ΒΙ.ΠΕ. αποτελούσε χώρο μόνο για αυτούς που αφορούσε άμεσα, δηλαδή τους εργαζόμενους. Αυτό είχε ως συνέπεια την απομόνωση της περιοχής αλλά και του δυναμικού που δούλευε εκεί από την υπόλοιπη πόλη.

Οι νέες δραστηριότητες που θα αποκτήσει η περιοχή θα πηγάζουν μέσα από ένα συνδυασμό χρήσεων που από τη μία θα την καθιστά αυτάρκη ως αστική περιοχή και από την άλλη θα της προσδίδει υπερτοπικό ενδιαφέρον ώστε αν προσελκύονται και κάτοικοι του Βόλου ή των γύρω περιοχών σε αυτήν. Συγκεκριμένα οι νέες χρήσεις θα περιλαμβάνουν εργασία, έρευνα, εκπαίδευση, χώρους εργαζομένων και κατοίκων, κατοικία, εμπόριο, χώρους ψυχαγωγίας, αστικές καλλιέργειες, χώρους αθλητισμού, σχολείο, κέντρο υγείας, δημόσια κτίρια, χώρους πρασίνου, πάρκα, ποδηλατοδρόμους, πεζόδρομους, εκθεσιακούς χώρους, βιβλιοθήκες.

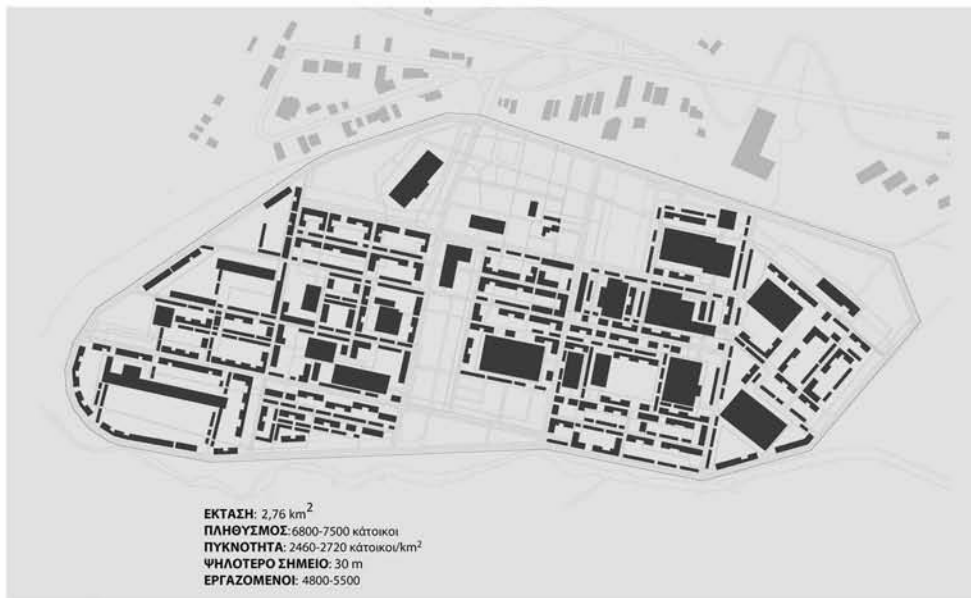
Διάγραμμα χρήσεων

Διάγραμμα υψών

Είναι θεμιτό η ανάπτυξη **να μην αλλοιώσει το βιομηχανικό χαρακτήρα της περιοχής**, γι' αυτό και δεν πραγματοποιούνται σοβαρές επεμβάσεις στα βιομηχανικά κτίρια που διατηρούνται. Τα μοναδικά νέα κτίρια που προστίθενται είναι κτίρια κατοικιών και καταστημάτων και το ύψος τους είναι σχετικά χαμηλό. Τα φιλοτέρα κτίρια κατοικιών είναι πέντε ορόφων, είναι όμως σχετικά λίγα. Το ύψος που κυριαρχεί στην περιοχή είναι αυτό των δέκα μέτρων (τρεις περίπου όροφοι στις κατοικίες, δύο στις μονάδες).

Διάγραμμα κενού-πλήρους

Στο παραπάνω διάγραμμα απεικονίζεται η αντίθεση κενού-πλήρους στην περιοχή ως σύνολο. Παρατηρούμε ότι μικρότεροι όγκοι συγκεντρώνονται γύρω από τους μεγάλους όγκους των βιομηχανικών κτιρίων που έχουν διατηρηθεί. Ανάμεσα στα τετράγωνα υψηλής και μέσης κάλυψης, παρατηρούμε ότι υπάρχουν μεγάλες άχτιστες αλλά διαμορφωμένες εκτάσεις που είναι πάρκα, χώροι πρασίνου, χώροι αθλητισμού, παιδικές χαρές, πλατείες, καλλιέργειες και χώροι στάθμευσης.

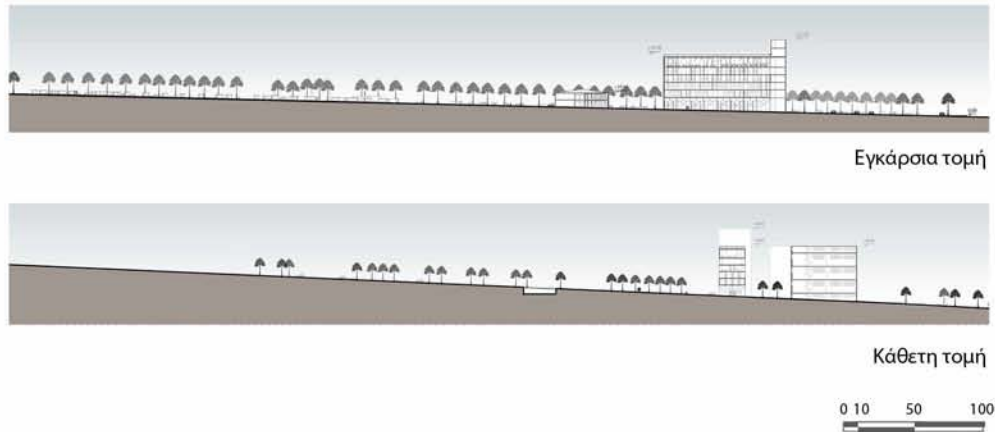
Ο προσεγγιστικά υπολογισμένος αριθμός των εργαζομένων που συγκεντρώνονται στις μονάδες έρευνας εκπαίδευσης και παραγωγής, στα μαγαζιά, στα δημόσια κτίρια, στις μεταφορές και στη συντήρηση του δημόσιου χώρου είναι τετραπλάσιος του αριθμού των εργαζομένων που απασχολούνται στη ΒΙΠΕ αυτή τη στιγμή.

Η πυκνότητα των κατοίκων, αποδεικνύει ότι πρόκειται για αστική περιοχή. Παρόμοιες πυκνότητες έχουν ο δήμος Κηφισιάς, Χαϊδαρίου και Γλυφάδας (πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.). Αξίζει να σημειωθεί ότι οι κάτοικοι της περιοχής δεν είναι απαραίτητο να εργάζονται εκεί ή αντίστροφα, οι εργαζόμενοι της περιοχής δεν είναι αναγκαίο να μένουν εκεί. Έτσι αποφεύγεται ο χαρακτήρας του απομονομένου βιομηχανικού προαστίου.

Το πάρκο υποδοχής και το κτίριο της ΜΙΣΚΟ ως βασικός πόλος έλξης

Πρόκειται για ένα πάρκο δραστηριοτήτων που βρίσκεται στο πρώτο τετράγωνο της βιομηχανικής περιοχής μετά το πέρασμα του κόμβου εισόδου σε αυτήν. Είναι ένα πάρκο ανοιχτό σε κατοίκους και επισκέπτες και έχει σχεδιαστεί ώστε να φιλοξενεί δραστηριότητες που θα προσελκύουν κόσμο ώστε να είναι περιοχή με υπερτοπικό χαρακτήρα και τη μέγιστη κινητικότητα. Οι δραστηριότητες σχετίζονται με ψυχαγωγία, συναντήσεις, ελεύθερο χρόνο αλλά και εργασία.

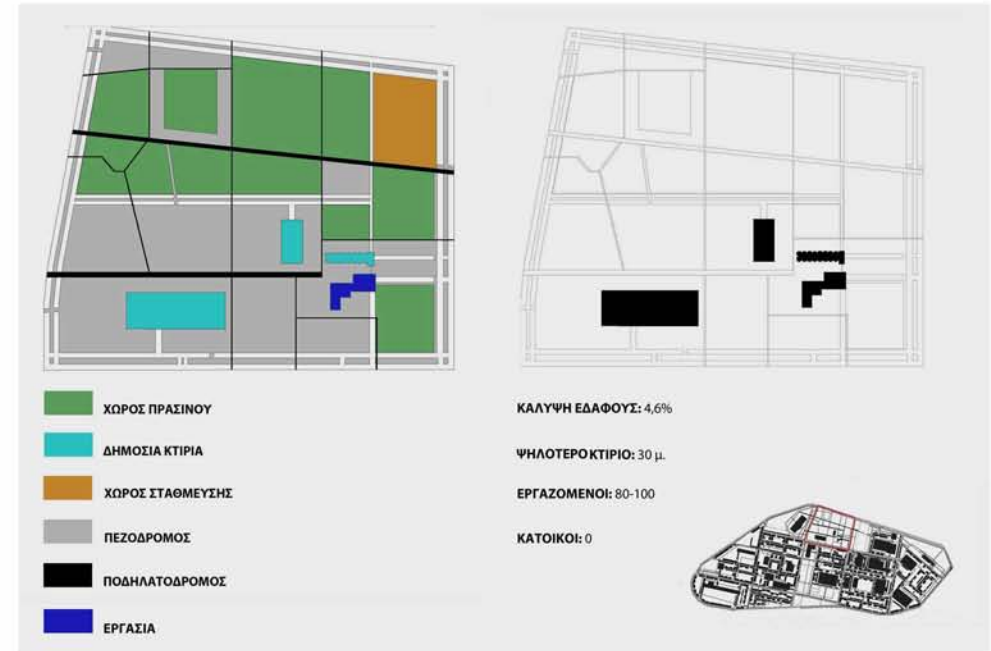

Στο πάρκο υπάρχουν δύο αμφιθέατρα και τρεις χώροι εκδηλώσεων, πεζοδρομημένοι χώροι, χώροι με γρασίδι, δεντοφυτευμένες περιοχές, πλατείες, χώρος συναυλιών, θέσεις στάθμευσης ποδηλάτων, παγκάκια, τραπέζια, στέγαστρο, ποδηλατόδρομος, πανέλα και πάγκοι που χρησιμεύουν ως εξωτερικοί εκθεσιακοί χώροι.

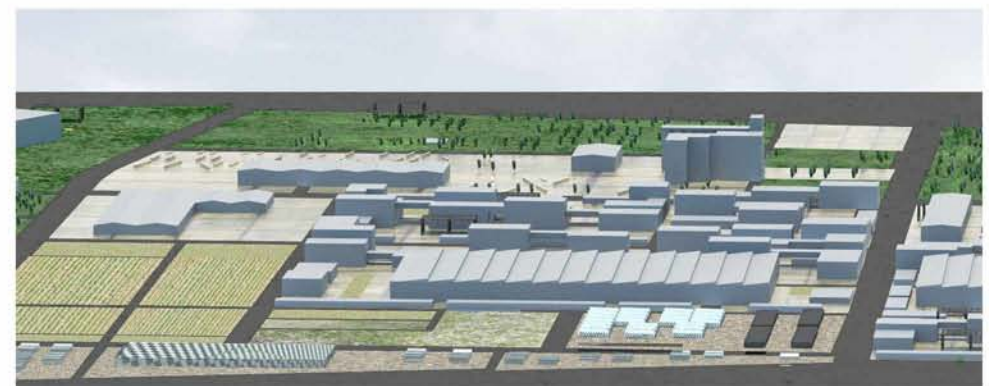
Το πάρκο έχει πολύ λίγα κτίρια τα οποία είναι κρίως δημόσια και είναι πρώην βιομηχανικά κτίρια. Πρόκειται για μία βιβλιοθήκη και ένα κτίριο ψυχαγωγίας που περιλαμβάνει κινηματογράφο και χώρο συναυλιών, τα οποία τοποθετούνται στις εγκαταστάσεις των ψυγείων Λομβάρδος. Ακόμη υπάρχει το κτίριο της βιομηχανίας ζυμαρικών MISKO που μετατρέπεται σε εκθεσιακό κέντρο.

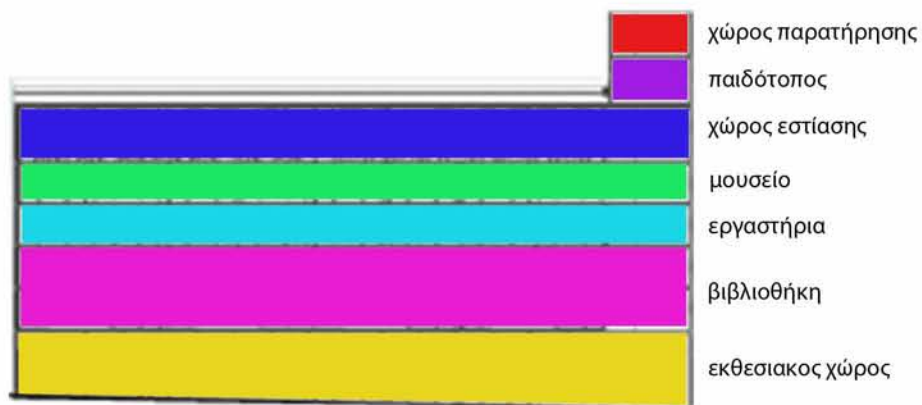
Στο συγκεκριμένο τετράγωνο δεν τοποθετούνται καθόλου νέα κτίρια και δεν υπάρχουν δομές κατοίκησης ούτε καταστήματα. Παρ' όλα αυτά είναι μία επιρροή με πολύ μεγάλη κινητικότητα και υπερτοπικό χαρακτήρα, και αποτελεί κόμβο σύνδεσης με την πόλη. Ακόμη αποτελεί περιοχή αποτύπωσης της συλλογικής δουλειάς που πραγματοποιείται στην περιοχή, αλλά και εισαγωγή στις δομές και τις αρχές λειτουργίας της.

Στο παραπάνω διάγραμμα φαίνονται οι χρήσεις που περιγράψαμε πριν αλλά και η χαμηλή κάλυψη εδάφους. Οι εργαζόμενοι συγκεντρώνονται στη συντήρηση και την οράνωση των δημόσιων κτιρίων και του εξωτερικού χώρου, αλλά και στο ένα κομμάτι του κτιρίου της MISKO που μετατρέπεται σε χώρο αποθήκευσης και έκθεσης των προϊόντων που παράγονται σε όλη την περιοχή.

Το ψηλότερο κτίριο είναι το υπάρχον κτίριο της MISKO που στο ανώτερο σημείο του αγγίζει τα 30 μέτρα ύψος.

Το κτίριο της MISKO παίζει πολύ μεγάλο ρόλο στη φυσιογνωμία της περιοχής, λόγω του αρχιτεκτονικού του ενδιαφέροντος και του μεγάλου ύψους του. Στοιχείεται να μετατραπεί σε κτίριο-πόλο έλξης και ορόσημο της περιοχής που θα φαίνεται από μακριά και θα συγκεντρώνει δραστηριότητες που θα απευθύνονται στο σύνολο των κατοίκων της πόλης.

Πιο συγκεκριμένα, διατηρούνται από αυτό δύο τμήματα. Το ένα είναι ένα κτίριο στη νότια πλευρά του βιομηχανικού οικοπέδου, ύψους 24 μέτρων, που μετατρέπεται στις αποθήκες που περιγράψαμε πριν. Το δεύτερο είναι το κύριο τμήμα που αποτελείται από τα τσιμεντένια σιλό ύψους 24 μέτρων και το κτίριο που ενώνεται με αυτά στα δεξιά τους, ύψους 30 μέτρων.

Οι νέες δραστηριότητες που εγκαθίστανται στο κτίριο είναι οι εξής: εκθεσιακό κέντρο στο ισόγειο, βιβλιοθήκη και χώρος αρχειοθέτησης στον πρώτο και το δεύτερο όροφο, δημιουργικά εργαστήρια στον τρίτο όροφο, μουσειακός χώρος στον τέταρτο όροφο - ένας χώρος στον οποίο θα γίνεται αναφορά και στον ιστορικό χαρακτήρα της περιοχής- εστιατόριο και καφεταίρια στον πέμπτο όροφο, παιδότοπος στον έκτο και χώρος παρατήρησης στον τελευταίο όροφο.

Στην αρχιτεκτονική φυσιογνωμία του κτιρίου αλλάζουν κάποια πράγματα στις όψεις του χώρου των σιλό με την προσθήκη γυαλιού σε κάποια τμήματα αλλά και την προσθήκη πλακών για τη δημιουργία ξεχωριστών ορόφων. Ο υπόλοιπος χώρος δεν μετασχηματίζεται σε μεγάλο βαθμό.

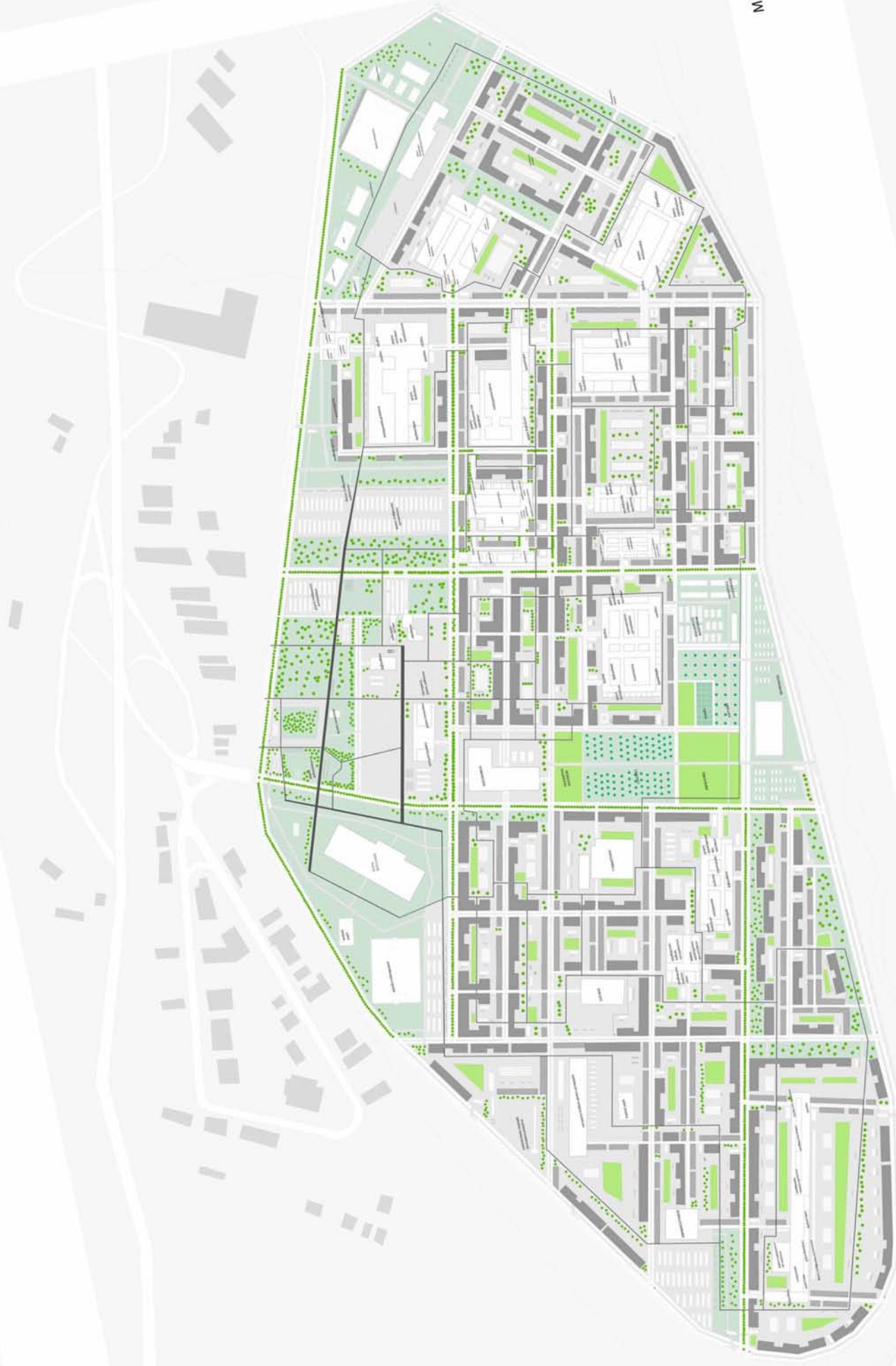

Ο χώρος έξω από το κτίριο της MISKO

Αποτύπωση του αναπτυγμένου της λειτουργικής μεσοκλίμακας

MASTERPLAN

53

52

TOMH A-A'

TOMH B-B'

TOMH Γ-Γ'

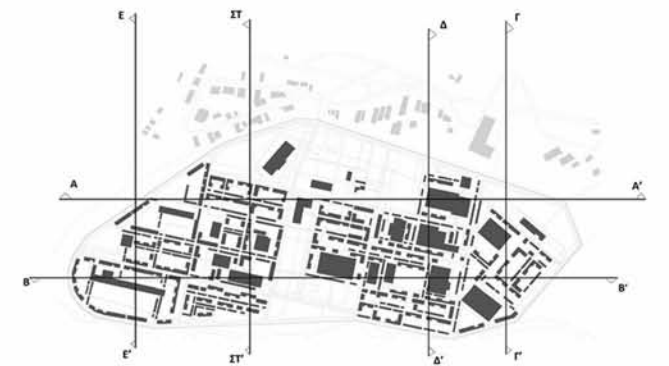
TOMH E-E'

TOMH Δ-Δ'

TOMH E-E'

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΑ - ΜΕΛΕΤΕΣ

ENGELS FRIEDRICH “Η κατάσταση της εργατικής τάξης στην Αγγλία”, 1844
εκδόσεις Δημιουργία, Δεκέμβριος 1985

CANTELL SOPHIE FRANCESCA “The Adaptive Reuse of Historic Industrial Buildings: Regulation Barriers, Best Practices and Case Studies ”, Μάϊος 2005, Virginia Polytechnic Institute and State University

GAVRIILIDIS A., IOJA C., SAGHIN I. “Urban Regeneration through Industrial Restructuring of Brownfields ”, 47th ISOCARP Congress 2011

ROWTHORN ROBERT, RAMASWAMY RAMANA, “Deindustrialization–Its Causes and Implications”, 1997

ΑΛΕΞΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, ΚΑΤΡΙΒΕΣΗΣ ΒΑΣΙΛΙΟΣ, “Τα αναπτυξιακά κίνητρα για τις βιομηχανικές περιοχές στην Ελλάδα”, διεθνές επιστημονικό συμπόσιο, “Βιομηχανικές Περιοχές - Προβλήματα και Προοπτικές”, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Νοέμβριος 1990

ΚΑΡΑΜΙΧΑΛΟΥ ΑΣΠΑΣΙΑ - ΚΟΥΡΣΑΡΗ ΕΥΤΥΧΙΑ “Κερασίνη: Διέξοδος προς τη θάλασσα μέσω του βιομηχανικού τοπίου”, Οκτώβριος 2004, ΕΜΠ

ΚΛΑΜΠΑΤΣΕΑ ΕΙΡΗΝΗ, “Φθίνουσες βιομηχανικές περιοχές: πλεονάζων χώρος, ανθρώπινο δυναμικό και η συμβολή της γνώσης”, Συνέδριο Ελληνική Βιομηχανία: προς την οικονομία της γνώσης, ΤΕΕ, Αθήνα, Ιούλιος 2006

ΜΟΣΧΟΥΤΗ ΕΙΡΗΝΗ, «Αστική Αναζωογόνηση εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών περιοχών: Η περίπτωση του Ταύρου στην οδό Πειραιώς», 2012, ΔΠΜΣ: πολεοδομία-χωροταξία, ΕΜΠ

ΧΑΣΤΑΟΓΛΟΥ ΒΙΛΜΑ, “Το πορτραίτο της πόλης, από το 19ο αιώνα ως σήμερα”, δημοτικό κέντρο ιστορίας και τεκμηρίωσης βόλου, 2002

ΑΡΘΡΑ

ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ “Ερμάνει η Βιομηχανική Περιοχή της Θεσσαλονίκης”, Άρθρο στην εφημερίδα *voría*

ΣΑΡΗΓΙΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, “Η χρηματοπιστωτική φάση του καπιταλισμού Και η εικόνα της στον Διεθνή Πολεοδομικό Χώρο”, Οκτώβριος 2011

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

INDUSTRIAL AREA AUTHORITY ARCHIVE
(www.wave2014iuav.wordpress.com)

INEWS (www.inewsgr.com)

WIKIPEDIA (www.en.wikipedia.org)

MYVOLOS (www.myvolos.net)

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ (www.enet.gr)

Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ (www.e-thessalia.gr)

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ (www.rizospastis.gr)

TAXYΔΡΟΜΟΣ (www.taxydromos.gr)

www.kireas.org

www.syriza.gr

ΆΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ

ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΗΠΕΙΡΟΥ,
2007-2013**

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΝΟΜΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ, 2007-2013

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ, Α' ΦΑΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, 2011-2014**

**ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ, ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 " ΑΝΑΛΥΣΗ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ", ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10, "ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΝΟΜΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ", 2006**

**ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΩΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣΜ
ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ, 2011-2012**

**STATBANK (ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ)**

